

مستجابی زاده عصمت

الفاظ فروق

ناشری :

نور عثمانیہ جادہ سندھ کتب خانہ معرفت صاحبی

وارطان

معارف نظارت جلیہ سنک رخصتیہ

قسنطنیہ

مکتبہ مطبعہ عثمانیہ

۱۳۱۱

مقدمه

لسانمژده بعض کلمه لر وارد رکه معناری
بیننده کرک و ضمناً کرک استعمالاً مهم فرق لر اولدینی
حالده بو کبی کلماتک بیننده کی فروق مهمه و دقیقه بی
کو ستر رشمدی یه قدر آریجه بر اثر نشر اولنماه شد ر.
حال بوکه بینلرنده تشارک و یا ترادف بولانان ایکی
کلمه نک بیله موقع استعمالی باشقه در. مثلاً : ترید
و توفیر کلمه لر ی بیننده - بر فعله دلالت لری جهتیله -
فرق یوق کبی کورینور سه ده تریدک مطلقاعلاوه
توفیرک ایسه بر شیشی چوغالتمق معناسنه موضوع
اولسی بو ایکی کلمه نک استعمال جهندن تفریقی

لزومنی بینددر . اساساً هیچ برانسانده کلمات مترادفه
یوقدر . هنر آنلرک موقع استعمالنی اوکر نمکدر .
الفاظ فکرك کسوه سیدر .

سنوحت فکریه ، او مستغنی شاهد بدیع
الجماله بکزرکه حسنیله متناسب اباس کیدیرلرزه
روی ملاحظباری اظهار آثار ملال ایدر .

بناءً عایه کلامک درجه مکملیتی لفظک معنا
ایله درجه اشتلاف نسبتده در . مثلاً موقعه کوره
ترید کلمه سنک استعمالی انسب ایکن توفیر ، بالعکس
توفیر انسب ایکن ترید کلمه سنک استعمالی دقیقه
بینان بلاغت نظرنده سوزی قیمت ومقبولیتدن
اسقاط ایدر .

لسانمزده مستعمل بوکبی کلماتک معانیء موضو-

عسيله پينلرنده كى فروقى كوستر مك ايچون بو
رساله نك ترتيب و تحريرينه ابتدار و هر كلمه نك بزجه
موقع استعمالنى تعيين صره سنده مشاهير فصحاى
عثمانيه نك آثار متخبه سيله استشهاد اولندى .

شمدى يه قدر عالم مطبوعات عثمانيه ده - كتاب
شككنده اوله رق - بويله آريجه بر اثر نشر اولتامش
اولدينى نظر انصافه آلتيرسه اويله مأمول ايدر م كه
كوريله جك تقصان ، دامن عفو و صروت آلتنده
نهان اولور . وما توفيقى الا بالله

مستجابى زاده

عصمت

فروق الفاظ

ابد

مستقبله الى نهایه وجودك استمراری . ازمنه غیر
متناهیه .

مادام کلام جاوداندر

اشعاردخی ابدنشاندر

— خرابات —

بوکله ایله معنویات توصیف اولنور .

سعادت ابدیه : محبت ابدیه

« خامه معجز آتار کزه بر شرف ابدی قزانديران

قوة طبع بدایعنا رکزی ذوق آشنایان ادب . . . »

— سری پاشا —

« . . . آنک شمایم جان فزای مابریخی تلقی

واستشام ایدنلرک البسه لطافته طویولماز برذوق ابدی.
 نشه سیله سرمست اولوب قاله جقارنده اشتباهه محل یوقدر «
 — عزت افندی —

ابدی . ابد منسوب .

ابدیاً . ابدی اوله رق .

ابدیت . ابدیلک، ابدیت روح .

« دیرلرکه : » بوقیصه جق عمر ایچننده نه بایپیه

بیلیر . « واقعا زمانی ابدیته نسبت ایدرسه ک نه قدر اوزون

اولسه لمحّه بصرکی قالیر . . . »

—

ازل

جانب ماضیده وجودک استمراری . ابتداسی اولیان .

ازمنه .

ازل . قدم کبی اولی نهایتسز اولورسه .

ابد . بقا کبی آخری نهایتسز اولورسه .

ازل سنسین ابدسنسین آلهی
 چوسنسین پادشهر پادشاهی
 جهان حکمکده در یوقدر وزیرک
 محال اندر محال اولمش نظیرک

— سنبلزاده وهی —

« اوت اللهم ! بوکائنات و آنده مشهود اولان آناز
 حیات — و حرکات و سکونات ازله رحمتیز صدور
 اولان فرمان قدرتیان (کن فیکون) کله جلوه نمای وجود
 و شهود اولدی .

— اکرم بک —

ازلده جاوۀ فرمانک اولمش
 وجودک مصدر عزت ناهی

— وله —

شعری ادبا :

شهریار آسمان مسند کیم اولمش تا ازل
 سجده گاه تاجداران جهان خاک دری

— نفی —

پیتنده اولدینی کبی «ازلدن» مقامنده تا ازل دیمکی
بکخیورلر .

ازلی . ازله منسوب : آشنای ازلی
فیض ازلی سرد کلهداره می مخصوص
— شیخ غالب —
ازلیت . ازلیک .

§

اختراع

نظیری کوروله مش برشی وجوده کتیرهک .
دیگر تعریفه کوره برشینی دیگر شیدن اولیهرق
احداث : بالونی اختراع ایدن مونقولفسیه برادرلردر .
« و طوفانزده فنا اولان ائم سالفه نك اختراع
ایتمش اولدقلری بونجه صنایع غریبه و آتاز عجیبه بتون
بتون محو اولوب کتشیکن . . . »
— رشید پاشا —

جمی اختراعات :
شعر و موسیقی بدایع اختراعات بشریه دندر .

- مخترع . اختراع ابدیجی .
- اختراع . حق آلهیده قوللانیلماز .

—

ایجاد

- وجوده کتیرمک . وار ایتمک .
- حق آلهی وانسانیده مستعملدر .
- جناب حق کاشانی ایجاد ایلدی : کتابتده البرنجی
- درجه ، درجه ایجاددر .

حضرت احمد و محمود و محمد حامد

مظهر نور جمال آینه حب ووداد

مندرج نسخه ذاتنده کلمات وجود

مندرج طینت پاکنده خواص ایجاد

— نای —

ایجاد کرده . ایجاد ابدلش .

موجد . ایجاد ابدیجی .

الله که موجد جهاندر
 بیک درلو نقابدن عیانددر
 — معلم ناجی —

ابداع

نمونه سز برشی ایجاد ایلکدر .
 جناب حق کائناتی ابداع ایلدی . § نظیری کوروله مش
 شعر سونلک معناسنده کلیر .
 مبدع . ابداع ایلیجی . جناب مبدع بدایعخانه کائنات .
 « بر مبدعک که عدم خزانه ابداعکدر »
 — شان پاشا —

ابداع . ماده ورماتا مسبق اولمان شیئی ایجاد
 ایلکدر . مقابلی تکویندر .

تکوین

ماده ایله مسبق اولان شیئی ایجاد ایلکدر .
 تکوین مخلوقات : تکوین اشیا

زمان بر آن ممتددر که کچمز بر کچن آئی
تجلیخانه نکوینده تکریر یوقدر یوق
— هر سکی عارف حکمت بک —

تکوینک مقابلی احداندر .

احداث . زمان ایله مسبوق اولان شیئی ایجاد ایلکدر .

— کلیات ابو ایقا —

احداث . موجود اولان بر شیئی صکره دن ایجاد

ایلکدر .

اکتیا مذمومانده مستهلدر : احداث غایله .

§

سقم — سقام

خسته لک . کیفسز لک . بدنه مختصدر . جمعی اسقام :

اسقام بدنیه . مفردی بک قوللانیلماز .

مرض

کذا . بدن ونفسده قوللانیلیر . جمعی امراض .

امراض بدنیه : امراض جلدیه .

§

تمیز

بر شیئی دیگر شدن آیره ق . سچمک . فرق ایتمک .
معنویاتده قوللانیلیر .

تمیز نیک و بد : تمیز خیر و شر .

« بوققرمک مشهور اولان عربینسه کوره
بو مقامده عدم مناسبتی فرق و تمیز ایتمه مک . »
— عاکف پاشا —

« بوحسیات متخالفه کثیره میاننده حسن
تمیز حقیقت ایچون بد مزده محک نه در ؟ »
— سمید بک —

« ... آجینه جق حالردندز که بکلر مزک یوفکری
شرق و غربک آثار ادبیه سنی تبع و مقایسه دن حصوله کلش
بر تمیز صحیحه مستند دکلدز . »
— معلم ناجی —

« ... وظیفه اصلیه سی تمیز حقیقت اولان افکاره ایسه
بویله آثارک مضر تدن باشقه نه فائده سی اوله بیلیر ... »

ضیای عقلم ایله تمیز حسن و قبح اولنور
که نور مهردر الوانی ایلین شهیر
- شناسی -

اولمش طونالم مدت آرامیده ممتد
عاقل نیجه تمیز ره خیر و شر ایلر
- نفی -

آثار معاصریندن هم مهر و فلر اولدیلمر مرقم
شایدکه اوله دیو تعدی تمیزینه ایتدم تصدی
- خرابات -

حکمه تمیز . محاکم حقوقیه و جزاییه دن صادر اولان
حکملرک موافق قانون اولوب اولدیغنی تمیزه مأمور محکمه ..
تمیز دعوی : تمیز آرزویت دعوی : مقررات تمیزه .
قوة تمیزه . انسانده خیر و شری . نفع و ضرری تمیز ایندن .
قوت . بزم قانون جزا قوة تمیزه حدی تعیین ایتمه مشدر .
ارباب تمیز : اهل تمیز :

تفریق

بر شینی دیگر شیدن آیرمق . مادیات و معنویاتده .
قول لانیلیر .

خطا و صوابك تفريقی : صالحك طالحدن تفريقی :
شعراک متشاعریندن تفريقی : سلامفك حرم داره سندن
تفريقی :

قوة مخيله واسطه سيله خياله اولان صور محسوسه يي
بر بيله ترکیب و يا خود بر برندن تفريق ایتمی و بر طاقم
معانی جزیه تصور ایتسی حسيله عالم منامده بر طاقم قاریشیق
شیلر کوریلور ... ”

- جودت پاشا -

صوفی کورینورمی نکته دانلر

تفريق اولنورمی صکره آنلر

عاشق کر مک مصاحبندن

- معلم ناجی -

§

تکثیر

چوغالتیق . چوغالدیق . ماداینده قوللانیلیر . واردات

دولتک تکثیری : تکثیر اموال : تکثیر نقود : افراد

عسکرینهک تکثیری .

جمی تکثیرات .

« . . . تکثیر نسخ و سبیل سبیله توفیر منافع قصدینه
 مبنی طبع و تمثیلی خصوصه امر و اقدام و ایسرایامده همت
 مالا کلام ایله رسیده حد انجام اولوب . . . »
 — عاصم افندی —

ارباب قلم تربیت آموز امددر
 آداب ام ما حصل فیض قلدر
 افرادی تکثیر ایده الله اوکروهک
 کیم ذاتلری جامع انواع همددر
 - عونی بک -

تکثیر کلمه سنی معنویاته ده تعمیم ایله فضل و کمالکی
 تکثیره چالیش یاخود درد و آلامی تکثیر ایندی دیمک
 طوغری دکلدر .

اکثار

چو غالتیق . اکثریاسوزده قوللانیلیر . اکثار کلام:
 اکثار سخن مخاطبه درد سروریر .

تزیید

آرتیرهق . آرتیرلمق . زیاده لشد برمك .
زیاده لشد برملك .

مادیات ومعنویاتده قوللائیلیر . تزیید نقود : تزیید
واردات : تربید مسرت : تربید خنجان : تربید مشقت .
جمعی تزییدات :

دردالیم افتراق روحی دوچار حجیم عذاب ورباب سینهم
پرده پرده تزیید ناله شکوا واضطراب ایلمکده در :

آلامی تزیید قیلار نوری نهارك

احزانی تعریف نه ممکن شب تارك

— معلم نامی —

توفیر مادیات ومعنویاتده قوللائیلیر . توفیر منافع : توفیر معالی :
توفیر اموال . مادیاتده تکثیر ابله مترادفدر . تقابیل +
تکثیرك ، تنقیص تربیدك ضدیدر .

ضدين

وجودده اجتماع ايتيوب ارتفاع ايدرلر .
سواد وبياض كبي . (الضدان لايحتممان)

نقيضين

اجتماع وارتفاع ايتمز لر .
حيات وموت كبي

§

عجله

وقتدن اول برايش ايشللكدر . (العجالة
من الشيطان)

اي اجل جيقديمي جانك نه ايدرسين عجله
ككيت رقيبك اوينه بر كجه آنده كجه له

— لا —

عجول . عجله جي . مرد عجول .

مسارعت

خير وشرده مستهلدر .

... حسب العبودیه ایفای وجیه تبریک و تهنیه

مسارعت قلندی .

ابتدکده قصیده سر آغاز
تا آخره دک اولوریک آواز
طبعنده اولور خلاف عاده
کتدکجه مسارعت زیاده

— خرابات —

§

رفع

یوقاری قالدیرمق . قالدیرمق . مادیات و معنویاتده

مستعملدر . حضرت مسیح علیه السلامک رفعی :

بر قایج متشاعر کوکه رفع ایتسه ده نامک

بیل حدیکی اول شان حقیقی ایله خرسند

— معلم ناجی —

« ... اما بوسقاطه چین اقلام اکابر یعنی ویسی پریشا-

نمأثرک دیدنه سلوکی التقاط نقاوه نقول اولمغین اختیار

اشهر اقوال ابله اکتفا ایتمشد . بناء علیه طریقهٔ سخن
 بوجهه رفع رایت روایت اولنورکه »

— سیروسی —

رافع . رفع ایدیجی . جناب رافع الدرجات .

صرفوع . رفع اولنمش .

رفع . اورتادن قالدیرمق . رفع شماتت .

بومعنایه کوره برشیک و قوعندن صوکره استعمال

اولنور .

« ... عمدۀ افکار صائبه لری قطع بنیان کفر و عناد

وزبدۀ اذکار صادقه لری رفع شوائب شر و فساد ایلمکدر »

— مقدمۀ قاموس —

کینی بر مرتبه جنبش ده استغنا کیم

مثلا ایتمک ایچون رفع غموم و آلام

ایچه بر جرعه سنی برهمن صد ساله

بر اولور سنک مزار ابله یاننده اصنام

— نفی —

دفع

صاوومق . باشدن آشیرمق . برشیتک وقوعندن
اول مستعملدر . دفع صائل : دفع مفاسد جلب
منافعندن اولادر .

دفع یا جوج غمه اشیکیدر سدسید.

قوة دافعه . برشیتی کندیسندن تبئیده ساعی اولان

§

قوتدر .

تفرق

آیرلق . اجسامده قوللانیلیر .

موحدین ایله برلکده در کوللرمز

تفرق اینسه ده اجزاسی خاکدانمزک

— معلم ناجی —

اسم فاعلی اولان متفرق کلمه سی چوق قوللانیلیر .

اجزای متفرقه : اوراق متفرقه : عساگر متفرقه

افتراق کلمه سی ده لسانمزه بومقامده قوللانیلیر .

... ه . گاه طاغیلوب ، گاه طوب اولان بلوطلر

بعضاً گویا روی ماہتاب عالیشانہ نقاب اولق ایچون حریر
بیاضدن معمول غایت اینجه بر یاشمق ہیئتہ محول ابدوب
بمضادہ یا سطح مادہ کی کوپوکلر کبی هر جزوی دیگرندن
افتراق ایلر ویاخود صحن سجادہ تماشاسی نظرم غایتہ خوش
کلیر پنبہ منقوش صورتندہ کورینور ...»

— اکرم بک —

افتراق. آریلق معناسنہ دہ کلیر. نار تحملسوز افتراق :

§

آلام افتراق .

انفعال

تأردن متولد حال و کیفیت . کوجنہ .

اظهار انفعال : انفعال معصومانہ .

جمعی انفعالات .

سامعینک حسیاتی سہج ایچون خطیب اولان ذاندہ

انفعالات نفسانیہ نک وجودی شرطدر .

« .. جہہ سندنہ کی طونوقلق منجمد اولمش بر قدرت

نطقیہ نک ترجان انفعالیدر .. »

— اکرم بک —

بچش کيسو دکل بو عارضنده موکوروب
 رشکدن مرآته دوشمش انفعالک صورتی
 — نورس —

سرمست اودرکه اولسه دخی چاک چاک غم
 ذاتنده حس اولنجه آثار انفعال
 — عونی بک —

انکسار

قیرلیق . انکسارشیشه : انکسار سبو : انکسار آینه ..
 برضعیفه تقویت بخش اولسه رحم و شفقتی
 کلیه سنک فلاخنه زجاجه انکسار
 — نظم —

مجاز صورتهده قوللانیلیر .
 انکسار قلب : انکسار درون : انکسار خاطر .
 خون جگرله طولش جام زرا اولدسه
 بی انکسار خاطر اشکسته ساغر اولسون
 — ناهلی * قدیم —

منکسر البال . قلبی قیرلمش . فارسیمی شکسته بال .
 شکسته خاطر .

انکسار . بددعا . والدینک انکسارنی آآن چو جوق
فلاح بولماز .

انکسار ضیا — حزمه ضیایه بر جسم شفافدن سرور
ایدرسه اول جسمک کشفیتله متناسب بر زاویه ده انکسار ایدرسه
اشته بوکا انکسار ضیا دینور .

اغبرار

توز لانق . توزر تکلی اولق . اغبرار اوراق ازهار :
اغبرار برک چمن ، مجازاً کو جمه قیرمه . معنای رینه ده کلور .
اغبرار قلب : اغبرار خاطر : خاطره توز قونمق
یعنی کو جنک .

برده قالمش جوهرم یوق اغبرار مدن خیر

اغبرار خاطر اکسیر مسرتندز بکا

— فضولی —

(... وقوع سفرتهالکی عنان ربای توسن تمالکی

اولوب خلافتده اولانلره صورتخای اغبرار و بلیکه ناخن
عتابله چهره خراش آزار اولدیغندن ...)

عاصم افندی - تاربخندن

(پرده دار اغبرار) ترکیبته بدل (پرده دار آنکسار)

دینه من .

§

اغراء

ترغیب . تخریص . بولکه لسانغزده هم حسنات

هم سیئانه تشویقده قوللانیبار .

« ... تسهیل اسباب معدات و تنسیق ادوات مهمات

خصوصنی ارا نه وانبا و من صمم العزیمه ساعده التوفیق و عاضده

التلفیق مساعده سنی ایما ابدرك تشویق و اغراء ایلدریله

هادی السبل درگاهنه توکل و سلطان الرسل روحانیتته توسل

برله ... »

مقدمه ترجمه قاموس - عاصم افندی

برکیسینی دیکری علیهنه اغراء ایلک .

سینانده «تحريك و اغرا» ديه قوللانيليور ايسهده
تحريك ذاتاً فساده اغرا ديمك اولديغندن ايسكىسنى
برلشديرمه مليدر .

--

تحذير

حذر ايتديرمك . صاقديرمق . براصر مكر وهدن
اجتناب ايجون مخاطبه تنبيده قوللانيلير .
برده نه عجب كه خلتي اول يير
سرقدن ايدوب هماره تحذير

§

اولى

مرحج . دها ابي . مقابله جوازده مستميدر .
اونه كي ده قاعده به موافق ايسهده بريكنى يازمق
اوليدر .

—

صواب

طوغری . یا کلش دکل . رأی صواب : فیکر
 صواب : طریق صواب : مقابله خطاده قوللانیلیر.
 اول که شمع روشن پرتاب نور رأییدر
 خانمانسوز خطا و مجلس افروز صواب
 - نفی -

« . . . بوجهتله هرکله سنده خطا ایتمش اولسه .
 دخی خطای مجتهد کبی صواب اولسه ده ثواب اولور
 اعتقادندهم »

— ابوالضیا —

§

سکوت

صومعه . التزام سکوت .

آرایش الفاضلی ظرافت صائمه
 عالمده سکوت وش نظرف یوقدر
 - نابی -

جدلکارانه خاموشی قدر رنگین جواب اولماز
سکوتن مرد دانا خصمنی الزام ایچون صاقلار
- راشد -

« . . . خاطر لری بر سر بسته به عقنه کشا اولاق
ایستر اما دست شرم و حیا بنه کره بند سکوت اولور .. »
- سیروسی -

« . . . سائر اختلافات دغدغه زای روات طی -
اللسان سکوت قلمشدر . . . »

- وله -

فارسیسی خاموشی و تخفیف ایله خامشی در .

—

صمت ایله بینارنده فرق واردز . سکوت مقتدر
اولدیغک حالده ترک تکلم ایتمکدر .

—

صمت

صوصمه . بونده تکلمه قدرت معتبر دکلدز . لکن
لسانمزده صمت ایله سکوت بینی فرق اولنمیور .

ياسويله سوزى كهر نشارايت
ياصمت وسكوتى اختيار ايت
بو صورته ده ايكي دن برى حشودز .

§

عیش

يشامه . زندگانی . حیوانه مخصوصدر .
عیش آدمی : عیش حیوانی کبی . عیش الهی
دینگز .

عیش - ییوب ایچوب ذوق و صفا ایتک عیش
و طرب : عیش ونوش : عیش جوانی .

عیش ونوش ایله بوکون آگمه غم فردایی
سکا اصتار لادیلر می بو یلان دنیسایی

- لا -

زمان عیش وشادیدر دم اقبال دوراندر
فلك هب ایتدیکی اوضاعه شمدی بك یشماندر
- ریاضی -

عینک کسریلہ استعمالی غلطدر .

حیات

حیات . دیریلک . اللہدہ ، ملائکہدہ ، حیواندہ ،
مستعملدر .

مدت حیات : ایام حیات : زمان حیات : دورہ حیات :
حیات سفیلانہ : کنجک عالمی موسم ربیع حیانددر :
مدت حیات بشر پک محدوددر . فون حاضرہ ایجابجہ حیات ،
نباتانہدہ شاملددر . حیات نباتیہ . حیاتبخشنا - حیاتبخش -
حیات باغشلایجی ویریحی . حیات افزا - حیات آرتیریحی -
نسیم حیات افزا . حیات آور - حیات کتیریحی .
» . . . مدت حیانتک قصر و مدندہ اہمیت یوقدر -

مسئلہ عالم بقادہ اوغرائیلہ جق طور و حالتدر . . .
- سعد اللہ پاشا -

قیمت و قدر حیات پدری ییلینہ

بیلدیرر صکرہ زمانہ نہ ایتمش قیمت اب

- مجلس پاشا -

حیات جاودان : حیات سرمدی - دائمی حیات

ویرمین جان سکا بولماز حیات جاودان

زنده جاوید آکا دیرلرکه قرباندر سکا

- فضولی -

تماشای جلالک مایه آرام جانمدر

ره عشقکه جان ویرمک حیات جاودانمدر

« تأثر قلبی تعدیل ایده جک تسلی بوله -

مامسندن و نائل حیات سرمدی اولمامسندن کنیدیسنی بی

بخت و ستمیده طالع سخت عدو شمار ایتسیله . . . »

تلیاق ترجمه سی - کامل باشا

آب حیات . آب بقا . آب حیوان . آب حضر .

چشمه موهومک ایچن آدمه حیات ابدیه و برن صوبی .

حضرش آب حیات لبکه آه بنی

نیچون ایردبرمدک ای جان سون اولسونمی سنی

- ذاتی -

لعل جان بخشی اولنجه کویا
ایمر نیردی ابنه آب بقا

— حلیه خاقانی —

آب حیوان اولسه می سنسر کوکل میل ایلمز
یارسنر عاشق حیات جاودانی نیلسون
— ذاتی —

اولیان مایه فیض از لیدن سیراب
آب حضری ینه حضر اولسه ده رهبر بوله ماز
— راعب پاشا —

قلت

امور نسبه دندر . برشیتک قلیل اولسی چوغنه
نسبت ایدلکله اولور .
مثلا : یوزه نسبه آلتمش قلیدر اما اوتوزه نسبه
دکدر .

§

ندرت

حد ذاتنده وجودی آاز اولمقدر .
... کلمات فکریه بی و اوقوتله ترقیات عالی

بودرجه به کترین خاصه اسحاب قلمك فوق العاده اولسيه
برابر ندرتی دكل، فوق العاده اولنا مسيله برابر کثرتيدر...

§

اطناب

برفانده ايجون اصل مرام اوزرينه لفظ زانديلمقدر.

تطويل

برفانده ملحوظ اوليهرق لفظ زانديلمقدر .

§

تحرير

يازمق . بالکتابه بيان معنى . بر مقاله نك تحريرى :
بر فقرة نك تحريرى : تحرير نفوس : تحريراً - يازمق
صورتيله . تحريراً افاده مرام . تحريرى . تحرير منسوب .
امتحان تحريرى . تحريرات - رسمى وغير رسمى
يازيلان مکتوب . تحريرات عليه . تحريرات رسميه :
تحريرات والالرى پيرايه بخش انامل تکريم ومال محاسن
اشتالی موجب فخر عظيم اولشدر .

« ایدیم طاق تریایه نعوتک تحریر »

خامه دن خون سیاه آقدی دم تحریرده

— عونی بك —

§

تقریر

یرلشدیرمک . ثابت قیلمق . درسک ذهنده تقریری .

تقریر - افاده . بالعبارہ بیان معنی .

حسن تقریر: تقریر دلپذیر: تقریر بلیغانه: تقریری .

تقریره منسوب . امتحان تقریری . جمعی تقریرات .

برزباندر شرح غم تقریرینه هر برک کل

ایلمز بیهوده کل کوردکده افغان عندلیب

— فضولی —

باشلادقجه بن سوزه باشلار هجومه واردات

اوله کیم طساق کتیرمز آنی تقریره زبان

— نفی —

« ... ادبیاتمزه شرق وغربک برقاچ اجنبی لسانندن

مستعار اولان شیوه لری غلبه ایدمک اطراد افاده به خلل

ویرمیش و ادوات و تعبیرات و افاداتی تقریردن بتون بتون آپریش اولان اسلوب تحریر ایسه بیانی برباشقه لسان حکمنه کیرمشدر . . . »

تقریر — بر ماده حقنده قلمه النان مقاله رسمیه .
جمعی تقاریر . افاده معناسنه اولان تقریر ایله ایضاح بیننده
فرق وارددر .

ایضاح ، مطلوبی ساممک فهمی ؛ تقریر مطلوبک
ذهنده تمکنی اعتبار ایله در .

§

بیوت

او ، مسکن ، او طه معناسنه اولان بیتک جمعیدر .
بیت عالی : بیت جدید : بیت عنکبوت . اوروجک
شبکسی .

کلیشم دلکش دگلی ؟ فصل

آجل ای شاعرانه بیتم آجیل

— معلم ناجی —

§

ابیات

مصراعیدن مرکب نظم معناسه اولان بیتک جمعیدر.
شاعرانه بریت : بیوت ایله ایساتی فرق ایتمین
متشاعرین .

بو قصر دلپذیرده ناجی نکنه دان
اولدیه چوقی سالك اثری پیامبرک
اولمقده در عرائس معنایه حجله گاه
هریتی بردو کوز اویدر اول سخورک

— علی روسی بک —

« . . . بوکا ممانل هفواتیسه برابر قوت طبیعت
وسلاست منظومانی انکار اولتماز ایسه ده یابدینی ابیات ایله
یقدینی بیوتک وزنی میزان اخرتده معلوم اولور . . . »

بصره — عاکف پاشا

بو بیتک برطاقم انواعی وارددر . مصراعین هم قافیه
اولمازسه « بیت خصی » دیرلر .

بیکانه لر عنایتنه دوشدی احتیاج
بر لطفی اولمدی او قدر آشنالرک

— لا —

قابلیت در حصول مطلبك سرمایه‌سی
 الهه-استعداد اوانچه کارکنندین کوسنزر

— چلی زاده عاصم —

بیتك آلت واوست طرفنده باشقه بیت اولمازسه
 (مفرد) دیرلر . بونی ترکیب ایدن مصراعلر باهم قافیه
 اولور . یا اولماز .

یاره اشراب شراب ایتمکه اقدام ایتم
 اوده مست اولدی فقط بن دخی الدن کتدم

— معلم ناجی —

برغزلک ایلك بیتته « مطلع » صوك بیتته « مقطع »
 حاوی اولدینی ایاتدن اک کوزل بریتته ده بیت الغزل ،
 شهیت دیرلر .

§

کسمک

برشیک برقسمنی آلت قاطعه واسطه سیله آیرمق .
 آغاج کسمک : قلم کسمک : قاوون کسمک .
 کسمک کله سی مجازاً باشقه مضارده ده قوللانیلیر .
 بعضیلری بوجه آیدر :

- امید کسمک . قطع امید ایتمک .
 بن اوایشک حصولدن امیدمی کسدم .
 آردینی کسمک . ترک ایتمک .
 النی کسمک . هم منع هم امتناع ایتمک .
 چیوی ، بوز کسمک . صغوقدن تیرتیرتره مک .
 آغستوسده صویه کیرسهه بالظه کسمز بوز اولور .
 اوکنی کسمک . حائل اولق . طور دورمق .
 باش کسمک . سرفرو ایتمک . درویشلرک مرشدلرینه
 باش کسمی .
 حدود کسمک . تعیین حدود .
 حساب کسمک . قطع معامله .
 آیاغنی کسمک . اوغرا تمامق . دفع ایتمک .
 سوز کسمک . مقاوله . قرار
 سوزی کسمک . ختم کلام .
 سسی کسمک . اختیار سکوت .
 عقل کسمک . تخمین وقبول عقل . بونک حصولی
 هیچده عقلم کسمز .

- قیصه کسمک . اختصار کلام .
 کوز کسمک . متجاسر اولق .
 کسوب آتمق . قرار قطعی و یرمک .
 کسديرمک . تخمین ایتمک .
 کوزه کسديرمک . جرأت ایتمک .
 جزا کسمک . تعیین مجازات .
 کیلمک . کسل کلک .
 کیلمک . قیامق . توتون کسلمک .
 کیلمک . توکنمک . دکرنک صویب کسلمک .
 درس کیلمک . تعطیل .
 آتش کیلمک آتسه تحول ایتمک : فرط حدتدن
 آتش کیلمدی .
 طاش کیلمک . نهجر ایتمک .
 طاقت کیلمک . یورلمق .
 نفسی کیلمک . زیاده یورغونلق .
 یمکدن کیلمک . انقطاع اشها .
- §

قیرمق

- کسر ایتمک . آغاچک دالنی قیرمق . قلمی قیرمق .
 مجازاً باشقه معنالردهده مستعملدر .
 کوکل قیرمق . کسر قلب . اهل دل فدح قیرسده
 کوکل قیرمز .
 کوکنی قیرمق . استیصال ایتمک . کلیاً محو ایتمک .
 تل قیرمق . خطا ایتمک .

باقه تل قیرمسنه میر خط آور! سیمونک
 نایتراشیده اولور چاره نه بربر دیدیکک
 — معلم ناجی —

قیرغینلق . قتور .

قیر . (امر حاضر)

قیر . مسیره : چنزار . قیرعالی .

قیرلمق . پاره لایمق . طاغیلمق .

آیاغک صاقنرق باصمه آمان سلطانم

دوکیلن می قیریلان شیشه رندان اولسون

— ندیم —

صغوق قیرلمق . تناقص برودت .

- روزگار قیرلق . سکونت هوا .
- کولسکدن قیرلق . سورکلی قهقهه .
- قولقناد قیرلق . زبون اولوق .
- قیرلق . تلف اولوق .
- قیرلق . منکسر اولوق .
- قیردیرمق . هلاکته سبب اولوق . عسکری قیردیرمق .
- قیردیرمق . اسقونطو ایتدیرمک . سندی قیردیرمق .

§

قوبارمق

- برشیک برپارچه سنی چکوب آیرمق . فدانک دالنی
- قوبارمق : چیچک قوبارمق . مجاز صورتیه ده قوللانیلیر .
- اذن قوبارمق : رخصت آلمق .
- بورک قوبارمق : یرینه کوزمه تخویف ، ایلام معناسنه در .
- زنجیری قوبارمق : جنونی آتیرمق . زنجیر قوباران .
- قیامت قوبارمق : اطرافه ولوله صالمق .
- فریاد قوبارمق . شدتله فریاده باشلامق .
- لازم اولان قویمق فعلی مجازاً ظهور . حلول ، هبوب ،

خوف و تالم مضارنده قوللانیلیر . بورا قویمق : قیامت
 قویمق : روزگار قویمق : یورك قویمق . نائلی قدیمک :
 کویکده ناله کیم دل مشتاقدن قویار
 بر نغمه در حجازده عشاقدن قویار
 بیتده کی (قویار) ظهور ایدر ، میدانه کلیردیمکدر .

§

بدن

جئه اعتباریله در . بوکله صورت شاعرانده چوق
 قوللانیلیر .

کلبدن : سیمین بدن . بو استعماله کوره (تن) ایله
 مشترکدر . سمن تن : کلتن : آهن تن .

کل سر قبرمه طور بر لحظه ای سیمین بدن
 نوردن برسروی دیکمشر خیال ایتسون کورن
 — عونی بک —

« . . . روح انسانی دخی بدنک ایچنده ویا او بر
 اوچنده ویا خود طشنده و بر طرفنده اولدیغی حالده بدنده
 متصرف و مدبردر . . . »

— جودت پاشا —

جسد

لون اعتباریله در .

« . . . اشته بوجهله کوندن کونه جسد فرسوده
 وصحت مختل اولور وحتی امیدشفا وعافیتله استعمال اولتان
 معالجات ابراث ضعف وفتور ایدر . . . »
 — سرعت عمر — منیف پاشا

بومثالده « جسد » یرینه « بدن » کلهسی قوللانیمش
 اولسیدی بوقدر فصیح ومعنیدار دوشمزدی .
 « جسد صورت شاعرانهده استعمال اولتماز . مثلا
 لطیف بروجوده (جسم لطیف) مقامنده (جسد لطیف)
 دینسه کولنج اولور . »

— لغت ناجی —

§

صوت

سس . آواز . صوت جرس : صوت جلجل :
 صوت بابل : صوت حزین : صوت محرق .

حسن صوتکد نمی بیلیم صیت حسنکد نمیدر
 زاهد مسجد نشین قیلدک خراباتیلری
 — معلم ناجی —

صدا

• صوتک عکسندن حاصل اولان ایکنجی صوت .
 صدای آفاق : صدای کوهسار .

باقی قالان بوقبهده برخوش صدا ایش
 — باق —

• لکن بوکله لسانزده مطلقا صوت معناسنده قوللا .
 نیلمقدمه در .

صدای عندلیب : صدای حزین : صدای محرق :
 صدای مؤثر .

بزم عشق ایجره فضولی نیجه آه ایله میم
 نه تمتع بولنور بنده صدادن غیر
 — فضولی —

مقیم حجره شوقم فضای قر بکده
 همیشه سمع امیدمه اشتیاق صدا
 — وله —

(صدا) کله سی اساساً صوت منعکس معناسنه موضوع اولدینی ولسا نمزده بالایه درج اولنان شواهد دنده آکلا- شیله جنی اوزره ایکی صورتله یعنی هم مطلقاً صوت ، هم صوت منعکس معناسنه قوللانیلدینی جهتله عکس صوت مقامنده عکس صدا دینمه مک ایجاب ایدر .

صوت ، صدا ، زمزمه ، نغمه — نغمات ، لحن — الحان ، صغیر ، ترنم — ترنمات ، فریاد ، ناله ، ترانه ، سرود ، آواز ، نوا کل لری بعضاً یکدیگر لری مقامنده استعمال اولنورلر .

صوت عندیلب ، صدای عندیلب ، زمزمه عندیلب نغمه — نغمات عندیلب ، لحن — الحان عندیلب ، صغیر عندیلب ، ترنم — ترنمات عندیلب . فریاد عندیلب ناله عندیلب ، ترانه عندیلب ، سرود عندیلب ، آواز عندیلب ، نوای عندیلب کبی .

زمزمه — نغمه متموج . زمزمه دلکش : زمزمه ساز : زمزمه پرداز : زمزمه طیور : زمزمه عاشقانه : زمزمه تهلیل .

نايك که چيقار زمزمه سوراخلرندن
بلبلر اوتر صانکه کلک شاخلرندن

— نائلی قدیم —

نغمه — ایرلامق . ازکی ایله او قومق . نغمه‌نی:
نغمه دلکش : نغمه ساز : نغمه سنج : نغمه پرداز :
نغمه روحپرور : نعمات لطیفه : نعمات محرقه .

نغمه آموز بلبلان بهار

لحن — صوت مؤثر . لحن لطیف . بونک جمعی
اولان «الحان» کلمه سی چوق قوللانییر . الحان کمان :
الحان طیور : الحان فی .

صفیر — اینجه و کوزل-سس . صفیر مرغان : صفیر
بلبل : صفیر جانپرور .

صریر آب روان و صفیر مرغ چمن
نکات تهنه مقدم ایتدیله انشا

— فضولی —

ترنم — کوزل بر صورتده اجرای آهنگ . ترنم ساز:
ترنم سنج : آغاز ترنم ایتمک = ترنمه باشلامق .

اولوب ترنم بلبل عزائم تسخیر
چن بریلرینه لازم اولدی مرض لقا

— فضولی —

« ... لاجرم عندلیب شیدا کبی سرمست اولدم و اول
کلله قارشی ترنم ایتمکه استعداد فطرتدن رخصت بولدم... »

— وله —

فریاد — استعداد ایچون چیقاریلان صوت بلند: فریاد
حزین: فریاد عاشفانه: فریاد هزار.

یاره تاثیر ایتمدی فریادلرله دادلر

داد و فریاد ایتمسه لایق دادلر فریادلر

— هونی —

جان بلبلنک بودر صفیری

فریاد! بو آ بکون قفسدن

— لا —

ترانه — صوت . نغمه . ترانه دلکش: ترانه

حامه: ترانه ساز: ترانه پرداز: ترانه سنج: ترانه

ظفر: ترانه مرغان: ترانه حزین.

بیلمم نه سبيله واردی داتم

کوشمده شوهانفی ترانه

.....

ترانه لب هر جویبار فاعتبروا
 زبان بلبلك اورادی یا اولوالابصار

— جودت پاشا —

سرود — طرب ، نغمه . سرود بلبلسل : سرود
 سرور افزا : سرود ممدود : او سرود ممدود آفاق عکس
 انداز اولیوردی .

صدای مرغ براقدی بزرك و کوچکه شوق
 سرود نایله عشاقه حاصل اولدی نوا

— فضولی —

نالہ — ایکنتی . اینین . نالہ نی : نالہ بلبلسل :
 نالہ بی اختیار : نالہ تأثر : نالہ ساز : نالہ پرداز .

باقه هزارك ای کل تر ناله دن صقین
 کوزیاشین آله آتش سیاله دن صقین

— نائلی قدیم —

نوا — نغمه ، آهنگ . نوای نی : نوای عندلیب :
 نوای دلسوز : نوای بارد .

آواز — یوکسک سس ، صدای بلند ، آوازی :
 آواز رعدکبی ، آواز برق اولماز .
 سوزنی آواز هی هی چرخنی رقصان ایلسون

—

آهنک — ساز و سوزنه باشلامه دن اول خواننده
 و سازنده لرك دم ساز اولدقلى تقسیم ویشرو . آهنک رقص
 آور : آهنک لطیف : آهنک دلپذیر .
 صیغمیور جسمه جان صفا سندن
 بونه آهنک روح پرور در

— معلم ناجی —

آهنک — قصد و اراده و عزیمت معناسنه ده قول لایلیر .

—

نه خوشدر الده کلکون جام ، باشده عشق سوداسی
 کوکلده وصل ذوقی ، جانده جانانلر تمناسی
 کوکل برقاچ زمان اندوه هجرانیسه زار ایتمک
 ینه آهنکله آهنک بزم وصل یار ایتمک

— فضولی —

فضولی ایلدی آهنگ عیش خانه روم

اسیر محنت بغداد کوردیکک کوکلم

— وله —

آهنگ — طرز وروش . آهنگ افاده : آهنگ

بلیغانه : آهنگ حزین .

آهنگ — صدانک اصول اوزره جریانی . آهنگ

آب روان : آهنگ جویبار : کنار کلشندن کچن برجوی

آهسته روانک آهنگ روح افزاسی .

آهنگ — ذوق و جنبش

لبریزدر اشکوهی ایله جمله اکوان

آهنگ ایدلم ، ایلیم لطفنی اعلان

— شناسی —

(صدای کهساره) بدل (نفمه کهسار) دیمک اوله ماز .

هله الحان هیچ اویه ماز . صغیر ، ترنم ، سرود ، فریاد ،

ناله ، نوا کذا .

فقط زمزمه — صوت منعکس معناسنده کلدیکندن

زمزمه جویبار ، زمزمه آب روان ، زمزمه کوهسار
دینیلیر .

لسانم باشلی باشنه برلسان اولوق اعتباریله تحت
تصرفزده بولنان ویکنظرده مترادف کبی کورینان
بوکله لرك موقع استعمالی انسانده ذوق دنیلن خاصه
معنویه وایجاب حال تعیین ایدر .

§

اختلاف

بربرینه اویماق . اوپوشماق . مقصود برطریق
وصول متفاوت اولور ایسه قوللانیلور : اختلاف مجتهدین
اختلاف آرا . جمعی اختلافات .

—
خلاف

ایکی کیمسه بیننده ایکیدن بری دیگرینه مخالف اولمقدر
بری مشرق ، دیگرى مغربه کیدن ایکی آدم کبی . خلاففکیر:
مخالفت ایدن . خلاففکیرانه : خلاففکیرجه سنه .

خلاف : بالان ، خلاف سویلیور :

§

تمنی

اومق ، دیله مک . وقوعی ممکن وغیر ممکن اولان
شیلرده استعمال اولتور .

ترجی

وقوعی ممکن اولان شیئه مخصوصدر .

§

اظهار

آشکار ایتمک . میدانه جیقارمق . کوسترمک .
معنویانده قوللانیلیر . اظهار شوق : اظهار سرور :
اظهار غم : اظهار عشق : اظهار شجاعت : اظهار
صداقت : اظهار محویت : اظهار هنر .

اظهار مافی الضمیر ، اظهار مافی البال ، اظهار مافی
السویدا — کوکلده کی میدانه جیقارمق اظهار ک ضدی کتماندر .

«... اول بجمك سحاب امتزاجندن نهال طبيعتم
نم چكوب اظهار استعداد نظم ايندى...»

— فضولى —

مأل حكمتك اظهار قدرت قيلمغه ايتمش
غبار تيره دن آينه كيتي نما پيدا

— وله —

نا كهان ايلدى دوشيزه خوش لهجه صلح
ماوراي حرم غييدن اظهار خرام

— ناي —

(اظهار سندن) (اظهار حجت) (اظهار شهادتنامه)

دينه من .

—
ابراز

ميدانه چيقارمق . كوسترمك . ماديات ومعنوياتده
قوللانباير .

ابرازسند : ابرازحجت : ابرازشهادتنامه : پوليجه ابرازى :

ابرازصداقت : ابرازحيت : ابرازانسانيت : ابرازمعرفت :

ابرازتوجه : ابرازتراكت .

«... آثار اسلاف و اخلافك كشيده زرين تار
 اشهار اولان غرر تابنده سنی انتخاب و افراز و شوكنجینه
 لامعة الانوارى املايله بر نسخه بی انباز پیدا و ابراز
 ایلدی ...»

— سامی پاشا —

برکشنی ایتسه وصفه آغاز

اشکالی اول ایلر ابراز

— خرابات —

«... بودیارده بالای ناز و خرامنه موافق و آهنگ
 عجمه لایق شیوه لرینی کرکی کبی ابرازدن ناز ایتدیکی
 اجلدن ...»

— سنبل زاده وهبی —

ایدهیم صحبت ماهیت طبعم ابراز

عذر خواهانه حضور کده اولور سه مآذون

— منیف —

یاره ایستردم نهانی رازم ابراز ایلمک

درد و غمدن چیقدی جانم چیقمدی رازنهان

— لا —

استکاف

تکبراً برشیدن یوز چو یرمک . چکنمک .
 حسب الحمیة اویله بر تکلیفی قبولدن . استکاف ایلدی .

—

امتناع

کیری طور مق . چکنمک .
 «... اما چه فائده کنار وحشت مدارینه قدر وارلق
 متحتم اولدیغندن بر قاج قدم دها ایلوو کیدیلکدن امتناع
 اولنه ماز...»

— منیف پاشا —

امتناع - امکانسزلق . اجتماع ضدینک امتناعی .
 تمتع . تمتع الحصول : حصولی غیر ممکن . جمنی تمتعات .

—

اباء

شدت امتناع و اعراض . هر ابا امتناعدر . فقط هر .
 امتناع ابا دکلدر . ابا بوندن غلطدر .

§

اصطبار - صبر

اصطبار مقام مجاهده، صبرمقام مشاهده در . عرفادن
بررسی صبرك اشدي اصطباردرکه اوده سرآ، قلباً، نفساً
موارد بلا تحتند، صبرایسه مجرد نفساً موارد بلا تحتند
سکون دیکدر دیمشدر .

«... آرتق روحده تجلدي اختيار، کوکلمده مصیته
اصطبار اقتداري قالدی...»

— آظنه لی ضیابک —

§

تبذیر - اسراف

تبذیر موقع حقدہ تجاوزکه اوده مواقع حقوقده،
اسراف مقدارده تجاوزکه اوده مقادیر حقوقده جهلدن
عبارتدر .

§

کسب - اکتساب

کسب فی الاصل نفسک وغیری ایچون اخذده ،
اکتساب مجرد نفسک ایچون اخذده مستعملدر . بونلرک
ایکیسیده مادیات ومعنویانده قوللانیلیر .

کسب ثروت : کسب تجارت .

کسب کله سی لسانمزده اکتساب مقامنده ده استعمال

اولنور .

کسب هنر : کسب کمال : کسب شرف : کسب شهرت :

کسب سرور : اکتساب شرف : اکتساب فیض و رفعت :

اکتساب معالی : اکتساب ثروت : اکتساب منال .

سرشار غم فهم مال ایله یکمدن

خوندر جگرم کسب کمال ایله یکمدن

— رای پاشا —

مقدار مشاقه کوره در کسب معالی

ترك ایتلیدر خوابی هوادار تعالی

(اشتهار، اقتدار، افتخار کبی) کله لر ذاتا کسب معناسنی

تضمن ایتدیکندن (کسب اشتهار، کسب اقتدار، کسب

افتخار) دیمه ملیدر .

عجز ایله نقصان ایله برذرۀ ناچیز ایکن

کل کبی وصف کالانکده بولدم اشتهار

— عظیم —

آلق، قزانق معنانه کلن احراز کلمه سی لسانمزده
اکثریا معنویاتده قوللانیلیر . احراز شان وشرف :
احراز درجات : احراز اجر .

احراز رتبه وزارت . بومقامده کسب قوللانیلماز .
احراز شهرت ایلمه نك بیک طریق وار
اما طریق معرفتی التزام ایدک
— حدی بک —

مجلهجه احرازک قصده مقرون اولسی شرطدر .

§

یقین — ظن — شک — وهم

(یقین) ایچون حقک غیریه احتمال یوقدر . (ظن)
ثبوته وغیریه احتمالی واردر لکن ثبوت اوزرینه دلالتی
راجحددر . (ظن ایدرم) یرینه (ظن ایدرسم) دیمک
ظنک نه اولدیغنی بیلمه مکدن ایلری کلیر . (شک) طرفینه
دلالتی مساویدر . (وهم) ، ثبوته وغیریه احتمالی واردر .
لکن ثبوت طرفی مرجوحددر .

§

مشیت — اراده

مشیت اکوانده ، اراده اکوان واحكامده اولور .

§

قصد — عزم

قصد غرض و مطلوب جهت جمع همت ، عزم ایسه
قصدی تقویه و تنشيط ایتمکدر .

§

اماره — علامه

اماره . نشان . عائد اولدینی شیدن انفکاک ایدرسه .
تشدید ایله اماره غلطدر . هواده یاغفور اماره سی وار :
اماره صلح : اماره صحت . جمعی امارات . امارات
کافیہ : امارات قویه .

علامت — عائد اولدینی شیدن انفکاک ایتمزسه .

علامت فارقہ : علامت جنون . جمعی علامت .
علامت السما . الکم صاعمه .

یوجدك قبرم ای بیدردلر سنك ملامتدن
که معلوم اوله درد اهلنه قبرم اول علامتدن
— فضولی —

§

وسع فاعله ، امکان محله راجعادر .

§

تحریر

معنایه طوقونیه رق لفظی تغییر ایتمکدر . غالبوسی
جالینوس ، ایوقراتیسی بقراط ، چهزاری قیصر یا عمق
کبی . جمعی تحریفات . تحریفات عوام .

تحریر — یازلمش برشی افساد صورتیه تغییر .
تحریر تورات : تحریر انجیل .

—

تصحیف

خطاء لفظ و معنایی تغییر ایتمکدر . فضولینک :
قلم اولسون الی اول کاتب بدتحریرک
که فساد رقی سوزمزی شور ایلر

گاه بر حرف سقوطیله ایدر ناصری نار
 گاه بر نقطه قصوریله کوزی کور ایلر
 قطعه مشهوره سنده کی سورک شور ، کوزک کور
 ایدلسی کبی .

§

فسق - فجور

فسق طاعتدن خروج ، فجور ایسه حقندن میل
 وعدول معاسنه در .

§

باقق

برشی کورمک ایچون تقلیب حدقه . باقق کله سی
 معنای التزامی متضمندر . هر بجه مقابلی نظر کله سیدر . مجازاً
 باشقه معنایلرده استعمال اولنور . بمضاری بوجه آیدر .
 باقق . اتفاق واعاشه .

آه باقق . بسله مک ، معاینه ایتمک معنایلرنده مشترکدر .
 ایسه باقق . ایسه اقدام ایتمک .
 اگری باقق . فنا معامله ایتمک . کج نگاه .

آغزه باقق . اعتبار استماع .
 دزت یانه باقق . تلاش، شاشقینلق معنالرنده
 مشترکدر .

خستهیه باقق . مداوت ایتمک .
 یوزه باقق . الفت ایتمک .
 یوز یوزه باقق . استجیا .

—

کورمک

رؤیت ایتمک . انسان برشی بالالزام کوره بیله جکی کبی
 بالتصادف دخی کوره بیلیر . باققله بینلرنده عموم و خصوص
 مطلق واردر .

سنی کورمک متعذر کورینور اوپله که اشک
 سکا باقدیقه طولار دیده کریانمز
 — فضولی —

—

کوردی اوهرنازی قشمازمی کوزلرم

—

مجازاً باشقه معنالردهده قوللانيلير . بمضيلري بروجه آتيدر .

چوق كورمك . استكثار ايتمك .

دوش كورمك . رؤيا .

كون كورمك . چوق يشامق . ابي يشامق .

تجربه ديدنه اولمق .

ايش كورمك . بجرمك . اويدرمق .

خدمت كورمك . حسن ايفاي خدمت .

حالي كورمك . لايق اولديني جزاي مادي و

معنوي به مظهر اولمق .

خوش كورمك . مسامحه ايتمك .

خوش كوريلور بونده خطا اولسهده

§

دبرين — دبرينه

اسكي . قديم . دائما مقام ستايشده قوللانيلير .

دآب دیرین : رسم دیرین : عادت دیرینه : دیدنه
دیرینه : جوهر دیرینه :

برکون البت یاد ایدرسک عاشق دیرینه بی

— لا —

—

رامی عجب صورارمی که بر کر اونوجوان
آبانه اولدی بنده دیرینه من بزم

— رامی پاشا —

—

کهن — کهنه

اسکی . قدیم . اکثراً مقام قدح و تزییفده و بعضاً
مقام ستایشده استعمال اولنور . دیر کهن : طاق کهن :
میخانه کهن . کار ارباب سخن ، تجدید مضامین کهندر .
کهنه حصیر : کهنه عبا : کهنه بهار = صوک بهار .
شراب کهنه و ساقی خنده روتازه

— وجدی —

کهنسال — اختیار . پیر .

طرفه دكان حكمدار بوكهن طاق فلك
نه آراسهك بولنور درده دوانن غيرى

— راغب پاشا —

بز بوختنگه هستى به كوچكدن كلدك
يوقسه كيم ايلر ايدى ترك كهن جاي عدم

-- طائف پاشا —

« بر مغز كهنـدن غرابـتفرماي طلوع اولان
بوفكر جديد ، مركز اصابت و حقيقتدن بعد نامتناهي
ايلاه بعيددر »

— اكرم بك —

زاده مفتي ديندار در بحر علوم
فخر اجداد و پدر تازه گل باغ كهن

— عزت منلا —

§

رؤيت

كورمك . حالت يقظده اولورسه . (رؤيا نامده)
رؤيت هلال : رؤيت حساب .

—

نظر

باقمق . برشيدك رؤيتي التماس ايجون تقيب حدقه دن
عبارتدر .

رؤيت چوق كره نظرك توابع ولو از مندن اولماز .
فقط لفظ نظر على سبيل الاطلاق رؤيت اوزرينه جارى
اولور .

حقمده نهدير لسه او كونه سفهانك
آثار طبيعتلرينه كيم نظر ايدر .
— نفي —

بصيرة

قلبه برقوتدر كه معقولات آنكله ادراك اولنور .
« ... آلهى ! موجوداته احاله بصير بصيرتله وجود
وحدانيتكى وعظمت و قدرت الوهيتكى ، كنه ذاتكى بيلمك
اسير برزخ وجود اولان عاجز قوللر كه محال اولمشدر ... »
— صبحى پاشا —

« ... كوكل صباوتله شباب آراسه دوشديكى

صرده نازلی اویقوسندن کوزلرینه طولان نور آفتاب
ایله اویاتمش برنازنین کبی الهمصومانه اکلنجه لر، ال کوتلی
امیدلر ایچنده برطاتلی غفلت ، برجانپرور راحتہ مالوف
ایکن بصیرتی بارقه حسن ایله آچیلیور

.....

§

سهو

صاحبی اندنی برتنبیه ایله متنبه اولورسه قوللانیلیر.

سهو ایتمک . سهو مرتب : سهولسان .

تشبیه خطادر سوزینی جوهر جانہ

تشبیه خطادر دیدیکم سهولساندر

— هونیك —

ینه توکنمدی . ایتم هزار تصحیحات

مرتنبه می ویرکی ، ندر بوسهویات ؟

سهواً — سهو اوله رق .

ساهی — سهو ایدن . ایدیجی .

سهوک جمی سهویات .

• • • • • وبعضاً اولورکه انسان مقدمات کورمش

اولدینی برشی تکرار کوردکده مقدمکی صورتی هرته

قدر خیالنده محفوظ ایسده بونجه صور محفوظه ایچنده
 آئی بولوبده تطبیق ایده من . فقط دوشونهرک تخطر
 ایده بیلور . اشته بوکا سهو دینور ۴۰۰۰
 — ابن خلدون —

خطا

صاحبی تنبیه ایله متنبه اولیوب اتعاب ایله متنبه اولور .
 سید شریف دیمشدر که : سهو عیب دکدر چونکه
 ادنی برتنبیه ایله زائل اولور . وبشر بوندن خالی اوله ماز .
 عیب آنجق خطاده در که اوده حق ایچون صورت منافیه
 نک استقراریدر . سرعتله زائل اولیوب اتعاب ایستر .
 اولسه نه قدر قوی طبیعت
 یوقدر جاهل سوزنده قوت
 پک طبیعنه اعتماد ایدنلر
 بولسه دخی بعض خوش سخنلر
 بیلمزلك ایله دوشر خطایه
 اوغرا باشی جهل ایله بلایه
 — خرایات —

خطا کار • خطا ایدن • خطا بخش — خطا
 بخشا : خطا باغشلائیجی • خطا پوش • خطای ستر -
 ایدن • خطا پوشانه • خطا پوشه لایق • خطای فاحش •
 بویله سی عفو اولماز •
 خطیه — خطیئت — خطا کوچک اولورسه •
 جمعی خطیئات • خطیئات قلمیه •

—
 نسیان — برشیئک لوحه حافظه دن زائل اولمایدیر.
 صاحبی تحصیل جدیده محتاج اولور •

—
 ذهول — طاری اولان حیرت ودهشتک تأثیریه
 ادراک و تعقلده عدم تمکن واستقرار •

—
 غفلت — برشیئک مقتضی اولان وجودیه برابر
 عدم ادراکیدر •

§

ذیل

اتک • ذیل ازار : ازار طویل الذیل • جمعی

اذیل. ذیل ، اکثریا کتب و محرراته علاوۃً یازیلان شیر
معناسنده قوللانیایر .

ذیل قانون تجارت : ذیل کتاب : تخریراته ذیلاً
یازلدی .

ذیلیات — ذیله متعاق محیرات .

تذیل — ذیلاً ایراد ایتک .

مذیل — ذیلاً ایراد اولنمش . ذیل شعرده استعمال
اولنماز .

—
دامان — دامن

اتک .

چکمه دامن نازایدوب افتاده لردن قیل حذر

کوکلره آچلمسون اللرکه دامانکده در

— فضولی —

کورر لسه کوکلر چاک اولور چاک کریبانک (۱)

آلنماز اللرندن اهل عشقک صکره دامانک

— فصیح دوده —

(۱) چاک کریبان . یقاییرتماجی .

دامن کلمہ سی مجازاً باشقہ صورتلہ دہ استعمال اوانور :
 دامن کوه : دامن کوهسار : دامن آفاق : دامن

• تلال •

» ••••• وپیر سپهر خچیدہ قامت طریق تعزیت
 طوتوب دامن لباس نیلکونہ چاکر بر اقدی •••••
 — حدیقة السمدا — فضولی

تراب در کھنہ اتصال شوقی ایلہ

کف تضرع دریادہ دامن صحرا

— ولہ —

دامانہ دوکسون اشک فراوانی کوهسار

— باقی —

دامن آسمانده ابر سحر

دو کر اوراقہ ریزہ الماس

شب حلول ایلینجه عکس قر

ایدر اشجارہ صرمه لر الباس

— عبدالحق حامد بک — صحرا

ینہ بو صورتلہ معنویاتده دہ قول لانیلیر • دامن همت:

دامن توفیق ازل: دامن ارشاد •

••••• بودفمه وقوع بولان انفصاللریله دامن خاطر
فیض مظاهرلرین آلوده غبارتأثر وملال بیورمیوب...»
— لطائف انشا —

یاقهسن دست کشا کشته قوماز عشق زار

ید امکانده ایکن دامن افکارک اوجی

— اسعدمخلص یاشا —

حامن درمیان . آماده خدمت . دامنکش . دامنکشان .
مجتب . مستغنی . دامنکیر . خصم ، دعواجی .

§

اهل

صاحب . مالک . متصف . بولفظ ایله هم اعالی هم
ادانی توصیف اولنور .

اهل عفت : اهل تربیه : اهل ناموس : اهل دل :
اهل کمال : اهل کرم : اهل حق : اهل خبره — بیغرض
اهل وقوف . اهل فساد : اهل شرک : اهل جهنم : اهل
جنت .

اهل دقت قطره دن عمانه ایلر استقال

— لا —

تکلیف جنت ایلمه کویکده کولکه

چون جنت اهلیدر نه ویررسین عذابا کا

— فضولی —

اهل دلدر دیمه سینسی صافی اولمیانه

اهل دل بر برینی بیلمه مک انصاف دکل

— نفی —

شاعر مشهور باقینک :

رخلرک وصفنده باقی برغزل نظم ابتدی کیم

اهل دللر قویدیلر آدینی مرآت الصفا

ییتنده کی (اهل دللر) ترکیبی بوزوقدر . لسانمزده

هرنه قدر بر آدمی مقام توصیفده اهل دل، اهل هنر دیمک

تجویز اولنیورسهده اهل کلمه سی ذاتاً معنای جمعی متضمن

اولدیغندن اکابرده (لر) علاوه سبله اهل دللر، اهل ناموسلر

دیمک اصلاً تجویز اولنهماز .

اهل کلمه سنک جمعی اولان (اهالی) صفتی یالکز اقالیم

وبلاسه مضاف اولور . اهالی شرقیه : اهالی غربیه :

اهالی هندستان : اهالی مملکت : اهالی قری . ینه بومعنایی

مفید اولان (رب) کلمه سنک جمعی کثیر الاستعمالدر . مفردی

قوللانیلماز کیدر . رب المال : رب البیت .

ارباب دل : ارباب قلم : ارباب صفا : ارباب سخن :
ارباب احتکار .

ارباب سخن اکثر اولور لر متواضع

— نابی —

مهر دولت بخت ارباب دله آینه دار

— ندیم —

ای مغیبه منت ایله یا تمقسه لندن

ارباب خرابات یقلسون تملندن

— واصف —

ارباب کلهسی بجره بیلیر، مقتدر در معاسنه اولورق
بعضاً مفرد مقامنده استعمال اولنور . افندی بوایشک
اربابیدر : او، بوایشک اربابی دکدر کبی . اهل کلهسی ده
بوولده قوللانیلیر .

—
ذو — ذی

صاحب . متصف . اکثریا اشراف و اعالیده استعمال
اولنور . پیغمبر ذی شان : سیاح ذی اعتبار : نشان ذی شان :
زائر ذی ابتصار : « بغیوان استاد قدرتک خامة ذی
حیاتیدر » حکیم ذوقنون : ذوالوجهین — ایکی یوزلی .

کاغذ آسا اوله ذوالوجهین اولورسه ک شهبه سز
سیم سیاه ایله یوزک برکک حدت آشنا
— راسخ —

جمعی اولان (ذوی) کله سی اضاقتسز قوللانیلماز .
ذوی العقول . انسانلر . « زرده (ذو) زرده (ذی)
قوللانیه جفته دائر قاعده مز یوقدر . مثلا (نبی ذی شان ،
حکیم ذوقون) دیرز . (نبی ذوشان ، حکیم ذی فنون) دیمیز .
دیله هانکیسی طاتلی کلیرسه اوترجیح اولنور »
— لغت ناجی —

§

ضیا — نور

ضیا ، آیدینلق . روشنایی . نور ضیادن اعمدر . چونکه
ضیا آیدینلغک انتشاری ، نور انتشار وثباتی ملاحظه لريله
اطلاق اولنور . بعضیلری عندنده بالذات اولان آیدینلغه
(ضوء و ضیا) ، بالعرض اولاننه (نور) دینور .
بعضیلری ضیایی برطاقم طبقاته تقسیم ایدرک بالذات
اولان آیدینلغی برنجیی ، (ضیاء شمس کبی) . بوندن بالا -
نعکاس مستفاد اولانی ایکنجی ، (ضیاء قمر کبی) وبوضیای

عارضین بالانعکاس استفاد اولاتی اوچنجهی طبقه اعتبار
ایتملردر . قمرک ضیاسیله سطح ارضک ضیالمنسی کبی .
غمکله چشم یعقوب تمنا یولده قالمشدر
ضیاویر کلبه احزانمه ای ماه کنعانم
— ابن النجار —

ضیادار . ضیالی . بارلاق . ضیا کستر . ضیا
یایی . دوشیجی . ضیافشان : ضیاپاش = ضیا
صاجیجی . ضیای موآج : زیاده طالع لانیجی ضیا .
... او برخورشیدر روحانیدر : ابعاد مطلقه ذی
جباتی اولان فکر نامحدود بشردن ضیاپاش اولدینی
عوالم تصوری الوان کونا کونی ، اشکال رنگارنگی ایله
نگاه ابتصاره اظهار ایدر ... »

اضائه — ضیادار اولوق . ضیالاندرمق .
استضائه — برنسه ایله ضیالانمق . ضیا طلب ایلمک

نور آفتاب : نور قمر : نور زهره : نور نظر :
نور عین : نور دیده : نور حسن : نور رخسار : نور

آلهی : نور آل : نور چشم جان • نور بخش • نور
 باغشلاچی • ویرجی • نور افشان — نور باش •
 نور صاجی •

« ... وقتا کہ مقدما اقلیم عربدن ظہور ایله
 آزمدت ایچنده نور سحر کبی آفاقه منتشر اولان فرق
 اسلامیت پرتو اقبالی ... »

— اوراق پریشان —

کیرمه مشکن کیمه نك نور نگاهي قوینده
 کیزلی کیرمش دون کیجه زلف سیاهی قویته

ظلمت زلفك گرفتاری دم اورمن نور دن
 طالب شمع رخك خورشیدرخشان ایتمز

— فضولی —

نور دیدم نبی اغلامه دیدم کولدی دیدی
 سنی چوق اغلادیرم بنده بو کوزلر واریکن

— معلم ناجی —

نور موج • طالع لایچی نور •

نور مواج معانی سوزنده برق اوران
بالباسی نظمک بر آئین خارامیدر

— نغمی —

جمعی انوار . انوار خورشید : انوار افشان ،
انوار صاجیجی .

« ... یارین انامل کلکونه نهای شفق ؛ ابواب
مطلای شرقی آچوب کیسوان انوار افشان خورشید ،
روی دریای آینه نماندن بدید ویشکاه شاهراهندن
نجوم زاهره ساهره سمایه سرجنبان تبمید اولنجه ... »
تلاق ترجمه سی — کامل پاشا —

نورانی . نورلی . نورمنسوب . نوردن عبارتہ

« ... نعم التصادف : اواقشام فورتنه بتون بتون
سکونت بولهرق ماهمنور ، دریا اوزرنده غزرات اسلامه
(الله یولی) کبی نورانی بر طریق توفیق کوسترمکبانه اولادی ... »
— مناستری رفعت بک —

استاره . نور طلب ایتک .

§

احکام — تحکیم

احکام — (الفک کسری حانک سکونیه) متین واستوار
قیلمق . معنویانده قوللانیاپر .

احکام احکام قوانین. تحکیم. مادیات و معنویاتده قوللانیلیر.
تحکیم افکار: تحکیم احکام: تحکیم اساس: تحکیم قلعه: بنانک.
تحکیمی .

تحکیم . فصل منازعات ایچون برینی حکم نصب ایتمک.
تحکیم حال . حال حاضری حکم قیلمق .

—
حکم — حکم — حکم

حکم . — (حاوکافک فتحی میمک سکونیه) ایبی شخص
ویا ایکی شخص معنوی بیننده کی اختلافانی آنلرک رضالریله
وجدان نقطه نظرندن فصل ایدن حاکم .

حکم — (حانک کسری کافک فتحی میمک سکونیه) حکمتک
جمعی سرائر حکم: اهل حکم: حکم آوزمه حکم اوکره دیجی .
طوررسه سرده محلدر اکر حائل وار
هاره مدحکه دائر کلام اهل حکم

— خرابات —

حکم — (حانک ضعی کاف و میمک سکونیه) بر ماده
حقنده شویله در دیه و بریلن قرار: اثر مرتب .

حکم حاکم : حکم قانون : حکم وجدان . جمعی
احکام : احکام قوانین .

جمعه مخصوص اولہرق « احکام » کلمہ سی لسانمزدہ
بعضاً ذوق ، صفا معناسندہدہ مستعملدر .

سرمکدرہ ناگہ گذشتہ احکام :

طوغنجه جوہہ صاچلمش شہابہ بکرتدم

— آطنہ لی ضیاک —

§

تبسم — ابتسام

تبسم . کولسہ مک . تبسم یار : عیون تبسم نمون :
نور تبسم : تبسم دشمن : تبسم آباد = تبسم محلی .
متبسم . کولسہ یحیی . نکاہ متبسم . ابتسام . کولسہ مک .
بوندہ غایت لطیف ورقیق بر معنی وارد . ابتسام اللہ
زیادہ جمال دلبرانہ یاقیشیر . ابتسام یار : نور ابتسام :
نگاہ ابتسام . متبسم . ابتسام ایدیجی . زیدہ متبسم .
« تبسم دشمن » ترکیبندہ کی تبسم کلمہ سی یرینہ ابتسام
قوللائیلہ ماز .

سرور - جبور - فرح

سرور . بر منفعتك حصول و یا بر ضرر ك اندفاعنده
 قلبده حاصل اولان لذت : سوينج . سرور افزا :
 سرور آرتيريجي . سرور بخش : سرور باغشلايجي .
 سرور آور : سرور ككتيريجي . پيانه سرور افزا :
 زمزمه سرور آور : دم سرور .

جهانده قالمدي بر برك خشك ناسيراب

ترشح ايلمكه باشلادي سحاب سرور

— ناي —

دلده غم وار شمديك لطف ايله كله اي سرور

اوله ماز بر خانه ده مهمان مهمان اوستنه

— رايخ —

سرور ايجنده دخی بر ملال حس ايدرم

بهار كلسه ده كچمز خزان خيالمدن

— معلم ناجي —

جبور . سوينج . اثری بشره نك اوزرنده ظاهر

اولورسه . بوايكيسی امور محموده ده مستعملدر . آثار

جبور : نور جبور جبهه سنده لمعان ايديور .

کوروب مهابت ایله رستمانه اطوارین

اولور طبیعت توفیق نشوویاب جور

— نابی —

فرح . سوینج . فرح، قوت شهویه دن سرور،

جوز قوت فکریه دن نشئت ایدرلمش . لکن بزجه

استعمال جهتیله بیلرلنده هیچ برفرق یوقدر . بز فرحی

دگرلی بر بشارتدن ویا نمانشای طبیعتدن حصوله کلن

لذت معنویه مقامنده استعمال ایدرز . فرح بخش : فرح

باغشلا بیچی . فرح فشان : فرح صاجیچی . فرح آور :

فرح کتیر بیچی . فرح فزرا . فرح آرتیر بیچی . (۱)

مادام که بینی فرق اولنیور . سرور ایله جبوری

برلشدیرمه ملیدر . چونکه بری حشو اولور .

شہادت . مکاره اعدایه سرور . شہادت اعدا :

(۱) فرح فزرا وصف ترکیببندہ کی « فزا » لفظی فانک کسریلہ

اوقونملیدر . چونکه لسان فارسیده (افزودن) وفانک کسریلہ

(فزودن) مصدر لری بر معنایه دلالت ایدر . بوتقدیرده (فرح فزا)

ترکیببندہ کی (فزایی) (فزا) دن مخفف عد ایمک لزومسزدر .

شہادت اعدا موجب اشتداد رنج و عناد .

تسلی شہادت کوئے احبابدن فریاد

— راعب پاشا —

شہادت : چیغاتی . کورلتی . شہادت خلق . شہادت

اجلاف .

لسان خلقه باقدم پرده پرده پرشہادتدر

« ... شدتلیجه برروز کارک تحریک اغصان ایله

بردوزی به حاصل ایئدیکی ماتمغزا شہادت ایچنیده کوکلم

آشاعیکی مرثیہ پی ترعه باشلادی ... »

— اکرم بک —

§

انتباه — تیقظ

انتباه . اویانلق . آگاهلق . صباح انتباه : نور

انتباه : تهریزمژکان انتباه : فک مژکان انتباه : دورانتهابه .

صاقلامش کویا صباح انتباهی قویته

تیقظ : اویانقلق ، کال تبه و تخرز . تیقظ اوزره
بولنمق : متیقظانه حرکت ایتمک . اتباهدن اقوادر .

§

سحابه

بولوت . سحابه رفیعہ : سحابه سیاره :
سحابه کلرنک : پنه سحابه : جمعی سحاب و سحاب .
سحاب قطره بار : سحاب غم : سحاب سرور .

خاکسار درگه قدر بلندک آسمان

شرمسار دست دریا فیض احسانک سحاب

— نفی —

یانسون یا قلسون آتش هجرکه آفتاب

دردکله قاره چوللره کیرسون سحابدن

— باقی —

..... چوق زماندر متواری زیر سحاب ادبار

اولان کواکب اقبال منعمانه لرینک فیض نسیم الطاف

پادشاهی ایله یکیدن فضا پیرای شهود اولسی حق والای

کریمانه لرنده انواع خیر و مسرتة دال وبالخصوص برده

برداری جمال آماله نورانی بر براءت استهلال اولمقله...

فارسی مقابلی (ابر) کله سیدر . آثار ادبیه ده (ابر)
 سحابدن زیاده قوللائیلیر . ابر بهار : ابر گلفام : ابر
 زرین : ابر سیاه : ابر کدر . ابر سحر .
 اولسون غمکله بچلمین زار بیقرار
 آفاق کرسون آغلایهرق ابر نو بهار

— باقی —

ظن ایدر لر برکله ستاندن، کچر ابر بهار
 اوغرادقجه کوی یازم اشک جوشانله بن

— معلم ناجی —

غمامه

کثیف و مظلم بولوت . غمامه مطیره : غمامه رفیعه:
 جعی غمام . رشحات غمام: غمام قطر فشان : غمام غم
 کچی . غمام گلفام، غمام زرین، پنبه غمامه اولماز .
 غمامه ظلمت جهتیله سحابدن اقوی اولان بولوتدر .
 فوق الآفاق ظهور ایله جو هواده چکیلوب کیدن بولوتلره
 سحابه و سبائك رنگ لطیفی تغیر ایدن قره بولوتلره غمامه
 تسمیه اولتور .

دور جو دکده کورر خانى بجر و کانک
 آغلیوب آ که صاچراشک فراوانی غمام

— نغمی —

باد توفیق ابریشوب ایلدی تفریق غمام

— نابی —

ایلسون مزرع خشک امل نامیه خیز
 اثر تربیت رشیح غمام دولت

— منیف —

§

هم — غم

هم — مستقبله وقوع و ذهابی منتظر اولان بر
 امر ایچون؛ غم ایسه برامردن و یاخود زائل ایدیان
 برخیر و نعمت ایچون حاصل اولور . لکن بز بلا فرق
 استعمال ایدیورز . همک جمی هموم، غمک غمومدر .

عالم اولدی شاد سندن بن اسیر غم هنوز

عالم ایتدی ترک غم بنسده غم عالم هنوز

— فضولی —

§

تبدیل

دکیشدیرمک . باشقه برحاله کتیرمک . مادیات
 ومعنویاتده استعمال اولتور . تبدیل قیافت : تبدیل شکل :
 تبدیل آب وهوا : تبدیل مسکن : تبدیل مقام : تبدیل
 افکار : تبدیل اطوار : تبدیل مشرب : تبدیل مسلك :
 تبدیل لسان : تبدیل الفاظ . تبدیل ، بدلی اولمازسه
 تغییر معناسنی افاده ایدر .

تبدیل مسلك ایتدیره من ابتلا بکا

کوکلم ثبات غروشه سنک قهرمانیسدر

— معلم ناجی —

تحويل

دکیشدیرمک . باشقه حاله کتیرمک . تحويل اشکال :
 اندازه نك مترويه تحويلی : باره نك غروشه تحويلی .
 تحويل — دین سندی . تحويلات عثمانیه : شمندوفر
 تحويلاتی .

ینه بوماده دن اولان (تحويل) کلمسی اکثریامضویاتده
 قوللانیلیر .

حزنك سروره تحویلی: تحول احوال: بحدك رداشته
تحویلی: تحول ادوار: جمعی تحولات .

متحول — تحول ایدیجی دکیشیجی :

«... واقعا حکمت عملیه نك بر قانون تحول ناپذیرینی
مصور اولان بوفکر، دیگر شکل و قیافه وضع اولنه رق
افاده اولته بیلیر—ده صورت نظمه مشهود اولان
اومنقحیت وقوت و اولطافت ضایع اولور»

— صبی پاشا —

«... امنیات بشریه نك نه مرتبه متبدل و طالعك
نه درجه متحول اولدیغه دلالت ایدن حالات مؤله کوزمن
اوکنده در ...»

— سعید بك —

«تحویل — برجسمی جسم آخره تبدیل ایتمکدن
عبارتدر . طور اناغک چاموره تحویلی کبی ،

— کلیات ابوالبقا —

—
تفسیر

باشقه لاشدیر مق . مادیات و معنویاتده استعمال اولنور .

تغییر اصول : تغیر احوال : طرز ادبک تغیری : شیوہ
لسانک تغیری : جمعی تغیرات .

تغیر — باشقہ لاشعق . تغیر احوال : تغیر احکام :
رنک سہانک تغیری : تغیر سیما : تغیر ازمان . جمعی تغیرات
» ... طرف اشرف سلطنت سنیہ دن ماموریت مخصوصہ یہ
موقتاً ویرلش اولان مآذونیت رسمیه واققدار خلقک
بوولده کی افکارینی بتون بتون تغیر ایدوب ... »

— فوآد پاشا —

» ... ماموریت مخصوصہ بورادن قالمدینی وقت
حاصل ایتدیکی حال دفعهء وکاملاً تغیر ایتمه مک ایچون ... »

— وله —

زعمی او قدر هر برینک سوزده که کویا
اندیشه سی تغیر قضا و قدر ایله

— نفی —

» تغیر — بر صفتی صفت آخره تبدیلی ایتمکدن
عبارتدر . قرمز یی بیاضه تغیر کبی »

— کلیات ابوالبقا —

نسیم

لطیف و آهسته، آهسته هبوب ایدن یل . نسیم خوشبو :
 نسیم سحر : نسیم کلپیز : نسیم نوبهار : نسیم روح افزا .
 نسیم دینلدیکی زمان . اشجاری تحریک ایتمین خفیف ،
 یل آکلاشلملیدر . نسیم تحریک ایتمز : تهزیز ایدر .

اسیدی نسیم نوبهار آجیلدی کار صبحدم
 آچسون بزمدہ کوکلز ساقی مدد صون جام جم

— نفی —

شمیم کاکن آلمش نسیم کلشنده
 دیمش کہ سنبه سندہ امانت اولسون بو

— ندیم —

« ... سخن آرایان اعصار متابعه نك بهارستان
 مراقد و (مقابر) لری باران رحمت رحمان ایله ریان و کلفنجه
 ارواح پاکیزه لری نسیم عفو و غفران ایله خندان
 اولسون که ... »

— سامی پاشا —

زلفه ویردجه نسیم اهتزاز
اوستنه تتر دل نازکترم

— معلم ناجی —

—
صبا

شرق شالیبدن هبوب ایدن لطیف روزکار .
صباى فالیه سا .

برفك كوش ورفلرینی حل ایدوب صبا
جدول چسکر صحیفه کلزاره جویبار

— نجاتی —

صبا کلمه سی بالاده تعریف اولنان معنایه موضوع
اولدینی حالده « باد صبا »، ترکیبی بی مألدر . واقعا دوا
وین موجوده ده بویولده برچوق امثله و شواهد اراجه
اونه بیلیرسه ده آنلر مساحتات قدمايه حمل اولنور .

(نسیم صبا) (باد نسیم) کبی ترکیلرده نسیم —
روزکارک نفسلنمسی معناسنی ده مفید اولدیغندن — صفت
واقع اولمش اولور .

جهانی رشك جانان ایلمش نسیم صبا

— فضولی —

برده ادبیات شرقیه به اولدقجه وقوفی اولانلر بیلیر-
لرکه (نسیم) ایله (صبا) شعرای شرقیه نك جانان ایله
بیلرنده پوسته تاتاری مثابه سنده در .

—

ریح

متحرك هوا . ریح شدید . جمعی ریح .

مرسل الریاح = جناب حق .

« ... تأثیر ریح ایله آغا جلرک تصادمندن حاصل

اولان ایگلتی زیاده حزین ومده شدر ... »

— سمدالله پاشا —

—

روحانی — (راک فتیحی واوک سکونیه) نسیم

اوغرائی وصفادار اولان موقع نظیف . مقام روحانی :

مکان روحانی : قصر روحانی . روحانیت — روحانیک .

رائک ضمی واوک سکونیه روحانی — روحه متعلق .

ذوق روحانی : صفای روحانی : نشئه روحانی :

نور روحانی .

نه نامه در بوکه کیف رحیق مضمونی

ویرز ملاحظه به برنشاط روحانی

— نفی —

ملك و جنده روحانی دیرلر . جمعی روحانیون .

فارسی جمعی روحانیان .

—
ريح کلمه سنک لسان فارسیده مقابلی باددر . باد

خوشبو : باد لطیف : باد نوروز، باد بهاری — موسم

ربعمده وزان اولان باد لطیف .

باد بیجا — یل اولچو چیچی : بوش کزن کیمه دن

کنایه در .

باد بدست — مفلس .

باد هوا — مجاناً . بلش :

از باد هوا آمد و بر باد هوا رفت

—
یاقدی یاندردی بزی تاب تموز افلاس

عجبا باد هوا قنئی جهنمده کزر

— لادری —

—

صرصر

زیاده کورولتولی وصفوق اسن روز کار . صرصر
ادبار، کاشانه اقبالی تارمار ایدر .

عاصف — عاصفه

ابنیه واشجاری یرندن قلع ایده جک درجه ده شدتلی
اسن روز کار : بورا . جمعی عواصف . عواصف
طوفان انکیز : عواصف روز کار .

فی الاصل (عواصف) دریاده (قواصف) قروده
وزان اولان شدتلی روز کاره دیرلر مش . لیکن بز
عواصفی قواصف مقامنده استعمال ایدیوزز .

§

فجر

کونشک قبل الطلوع انعکاس شعاعاتندن افق شرقیده
پیدا اولان قزیلغه دینور . بوکا لسائزده طاک برینک
آفارمی تعبیر اولنور .

فجر، بری کاذب دیکری صادق اولوق اوزره ابکی

نوعدر . فجر کاذبک حکمی موقدر . فجر صادق ایسه
بتون آفاق شرقیه انتشار ایدر . فجرده وجه تسمیه
کیجه بی کوندزدن آیرمسیدر .

« ... لکن فجر کوکک قبولرینی آچغه کلکله بزه
برکوزل کون اعلان ابتدی . مشرق آتشر ایچنده ... »
تفاق ترجمه سی — کامل باشا —

« ... طلوع فجر نورانی ایله — سحر دنیلن دم
روحانی حلول ایدوب خفیف برضیای مواج، چهره
کاشانه تبسم بخش اولور ... »

شفق

کونش غروب ایتدکنن سوکره افق غریبده ظاهر
اولان قزیلغه و آنک زوالیله قالان بیاضلغه اطلاق
اولنور . شفق کلمه سی لسانمزده هم بو . هم فجر مقامنده
قوللانیلیر .

طلوع و غروب زمانلرنده فضا، دریای ضیای
آفتاب ایچنده ساج اولان گلگون سحابه لره شفق بولوتلری
دینور .

تضیء فی الحلة الحمراء طلعتہ
 کانه قر قدلاح فی الشفق

— لا —

« ... انامل گلگونہ نمای شفق۔ ابواب مطالای
 شرقی آچوب کسوان انوار افشان خورشید، روی
 دریای آینه نمادن بدید و پیشکاه شاهراندن نجوم زاهره،
 ساهره سایه سرجنبان تبعید اوانجه ... »

تذق ترجمہ سی — کامل پاشا —

§

تصریح

کلامک استدا سندن اتہاسنہ قدر مجاز و تاویلی محتمل
 اولیہ جق الفاظ ایله بیانی : طوغریدن طوغری بہ آچیق
 صورتده افادہ مرام .

—

توضیح

یوقاریده کچن و مجاز و تاویلی محتمل یا خود مہم اولان

بر عبادت آلت طرفه رفع اشکال ایه مرام و مقصدی
 آجیقتدیرمقی . توضیح . ایضاحدن اقوادر .

§

کائن — واقع

کائن محسوسانده، واقع معقولانده استعمال اولنور .
 فرانسهده کائن بور دو شهری: آناطولیده کائن انقره
 شهری: فامحده کائن .. افندینک قونانغی . بومقامده (واقع)
 قوللانیلما میلدیر .

واقع اولان خطیائک تصحیحی: واقع اولان قصور
 ونقایصک نظر مروته کورلسی .

§

ارسال

کوندرمک . ذوی الارواح وغیر بسنده استعمال
 اولنور . آدم ارسال ایتمک: حیوان ارسال ایتمک: مکتوب
 ارسال ایتمک: کتاب ارسال ایتمک .
 ارسال کلام — کلامک بغیر تقید، اطلاق .

ارسال مثل — خلقجه معلوم اولان فقراتدن برشی
 ایراديله برفکره قوت ویرمک .
 مشاهیر سخنوران عثمانیدن نابی افندی مرحوم اکثر
 اشعارینی ارسال مثل طرزنده یازمشدر .

اسرا

پوروتمک . کوندرمک . ذوی الارواحده استعمال
 اولنور .

اسرا قننان عساکر : اسرا اولنان آدم : اسرا
 قننان حیوان . حال بویله ایکن اسرا بیوریلان
 کرنامه ویاخود تحریرات اسرا قلندی دیمک مناسبتردر .

تسیار

کوندرمک . ذوی الارواحک غیریسند قولا لانیایر .
 تسیار اولنان مکتوب : تسیار اولنان رسم : تسیار اولنان
 کتابلر .

—
 اطاره

اوچورمق . اطاره بلبل : اطاره کبوتر : اطاره
 پیامنامه : اطاره رقیمه . اطاره وعلی جناح الاستعجا
 ل کبی منشئات عتیقهده کوریلان تعبیرات، مخبراته کؤکر
 جین استخدام اولنان زمانلرک یاد کاریدر.
 « . . . علی جناح الاستعجال طیران ایدوب کتدیتمکز
 قوش آطه سندن اطاره بیوریلان نامه کبوترجامة منعما -
 نه لری واصل آغوش تعظیم واحترام وقامتای ناز و خرام
 اولدی . . . »

—
 تسریب

طواری سوری سوری یوللامق . آرتق تسریب
 بیوریلان التفاتنامه لری ویاخود تسریب اولنان کتابلر
 دیمک قدر مناسبتمزدوشه چکی تصور بیورلسون .

—
 اسبال

یوللاندرمق . کوندرمک . لسانمزده اشخاص
 واجسام: استعمال اولنور .
 اسبال حیوانات: اسبال اولنان چادر لر: اسبال اولنان تحریرات

تسیر

یوروتمک . کوندرمک . حیواناتک تسیری :
 سفینهک تسیری : تسیرنامه : تسیر بیوزیلان هدیه .

§

اتکاء

برشیشه طیانق . مادیانده قوللانلیبر .

استناد

آرقه ابله طیانق . لکن بزده مطلقا طیانق معناسنه
 اولهرق مادیات ومعنویانده استعمال اولنور . آغاجه استناد
 باستونه استناد : عفوکره استناد ایدرم : لطفکره استناداً
 کلدم : روحانیت پیغمبری به استناد : اللهه استناد .

بوعلمدہ آندن باشقہ شایان استناد ہیج برشی یوقدر .

—
اعتماد

برشینه قصد ایتمک و زیادہ میل قلب ایله آکا استناد .
حسروتکرہ اعتمادم وارددر : بونوزشایان اعتماد دکلدر :
یلانجی به اعتماد اولتماز .

اعتماد ایتمزایسه ک اورمحک تجر به به
اشته لوح، اشته قلم، ایشته کتب، ایشته فحول

— حامی —

§

شہرت

اون . بین الناس کړک ایملک وکړک فالفله طوییلوب
سویلمه .

شہرت کامله : شہرت کاذبه : شہرت شاعرانه : شہرت
علمیه : (الشہرة آفة) جملہ حکیمانہ سی مشهوردر .

کافی بکا بیلکم نبی ہیج بیلمسون عالم
زیرا بیوک آقدر او شہرت، نمہ لازم

-- سری پاشا --

شهر تياب — شهر تآير . شهرت بوليجي . طوبيجي .
معارف پرور ليڪله شهر تياب اولق .

شهرت پرست — محب شهرت اولان زواللي .

مشهور — شهرت نامش . بين العوام مستعمل اولان
معهود « منشور » لفظي بوندن محرفدر .

شهرت گه سنك لسان فارسيده ، مقابلي آوازدهدر . مجدد
ادبيات عثمانيه شناسي افندي مرحومك وقتيايه جريده
عسكريه به مقدمه اولق اوزره يازدقلى مقاله دن « استخراج »
مثال آييده شهرت ايله برلشديرلش اولسي — صاحبه
حمل اولنور .

« .. لعه شمشير لري براقليه پرتوبخش اوله دن اول
آوازه شهرت غالبيلري منتشر اولدجه .. »

—
نالہ دندر نی کبی آوازه عشقم بلند

نالہ ترکن قيلمزم نی تک کسلسم بند بند

— فضولي —

آوازه — يوكسك سس معناسنه ده كلير . آوازه رعد .

صیت

بہر الناس ایلیکله طوییلوب سویلنمه . ذکر جمیل .
 صیت عدالت : صیت فضیلت : صیت بسالت : صیت
 جلادت : صیت حنائیت : صیت فضیلتی واصل آذان آفاق
 اولدی . مثلاً (شہرت جہالتی) ترکیبندہ کی (شہرت)
 کلہ سنہ بدل (صیت) استعمال اولنہ ماز . آنک استعمالی
 مطابقاً حسانہ شہرت . (صیت و شہرت) ترکیبندہ کی
 ایکی کلہ دن بری رائددر .

تصور

تأصراً لاق . وجود خارجی اولیسان برشیک
 مفہومنه ذہنہ ذہنہ وجود ویرمک . مادیات و معنویاتندہ
 قوالانیلیر . برخانہ انشائی تصور : برقصر انشائی
 تصور : تصور درد افتراق : تصور محن غربت .
 « ... احوال آخرتی تصورہ نمونہ گاہ اولان بوتربہ دن
 چیقیلدینی کبی یوقاریدہ وصفی ایتدیکم باغده کریلور »
 — سمداء باشا —

بردر ضیاً فناده تحقیق ایله تصور
واری یوغنی جهانک هب امر اعتباری

—

هزار نقش بر آرد زمانه ونبود
یکی چنانکه در آینه تصور ماست
کسی زچون وچرا دم نمی تواندزد

که نقش بند حوادث و رای چون وچراست

— انوری —

جمعی تصورات. تصورات غریبه: تصورات شاعرانه:
تصورات ابلهانه.
« ... حکمة ثابتدرکه تصورات، عیان ثابتیه نظراً
علی طریق القیاسدر ... »

— سعدالله پاشا —

تصوری. تصویریه -- تصور دن عبارت اولان شی*.
شکل تصوری: امور تصویریه.

—

تأمل

برشیک حقیقته اطلاع امیدله بالتانی اعاده فکر ایدرک
کرکی کبی دوشونمک.

جمعی تأملات . تأملات عارفانه : تأملات حکیمانه .

تأمل ایتدیده بوجهانه برکلیشی

کیدر ملی کدری باقلی صفایه کشی

— محمود ندیم باشا —

—

تدبر

عواقب اموری تفکرانه وقوعی ملحوظ اولان حالانه

قارششی تدبیری حرکت .

—

تفکر

دلالتله نظره اعمال فکر ایتمک . دوشونمک . جمعی

تفکرات . تفکرات عالیه : تفکرات عمیقہ : تفکرات معصومانہ .

بنم ندیمه روحم تفکراتمدر

دم تفکریم اک خوش دم حیاتمدر

تفکر — اکرم بک —

« ... چون اول قصه دلدوز و جانکداز بو مخلص

مشتاق و محب بی نفاقک سمعنه یتشدی اول احوالک تفکرندن

و بو احوالک تصورندن ... »

منشآت — اوجنی زاده —

متفکر — تفکر ایدیحی . متفکرانه — متفکر جه سنه .

§

تفسیر — تاویل

لفظ اصلیدن اسهل بر لفظ ایله معنای مرامی کشف

وبیاندر .

تاویل — لفظك محتمل اولدینی معانیدن برینی ظاهر

کلامه مطابق اولان معنایه رد ایلمکدن عبارتدر . تفسیر

روایت . تاویل درایته تعلق ایدر . تفسیر تاویلدن اعمدر

واکثریا تفسیرك استعمالی الفاظ ومضردانده تاویلات ایسه

معانی وجهلدهدر . تفسیر ایله ایضاح بینندهده فرق وارددر .

تفسیره تفصیل اجمال؛ ایضاح رفع اشکالین عبارتدر .

کچمینجه ازدحام پرده تاویلدن

وجه معنی کشف اولنماز صورت تمشیلدن

— عونی بك —

§

تخویف — تذریر — تهدید — ترهیب

تخویف — مطلقا قورقوتوق . تذریر بر خصوصك

تبلیغیه قورقوتوق • تبشیر مقابلدر .
 تهدید — مع الانذار تخویف . ترهیب — بیلدیرمق .
 چکندیرمک . داعی * تحرز واضطراب اولان تخویف .

§

شعله

آلو . شعله شمع : شعله نار : شعله جوآله : جمعی
 کتب و زنده شعل . اشغال ، تشعیل — آلوندیرمک .
 اشتغال ، تشعل آلونمک .

آئیدر شعله ویرن عارض پاکنده دیدم

دیدمی اول منبجه باده فروش آندریا

— بلیغ —

کوانش محبوبدر شرم رخکدن یاندیروب چرخمی

چیتارمق ایسترآنی شعله آهم حجاباندن

— فضولی —

ایتدیلر بربرینه شعله پروانه حسد

— وحیدی —

آه کیم یاندق طواتشدق شعله ادراکدن

— سامی —

—

شعاع

کونشه نظر اولندقدده تل تل کورینن ضیا • شعاع
 خورشید : شعاع زرانود • جمعی اشعه وشعاعات •
 اشعه زرین تار : اشعه آفتاب • شعاعات زرین •
 خاک راهکدن بنی قالدیرد بیلمز سایه تک
 قیسه کردون آفتابک هر شعاعن برکنند

— فضولی —

« ... هر شاخ نضارت وایه سی تار شعاع آفتابه
 بر کوزل شانه . سایه سی ایسه آلتنده کرنلرک حباتنه
 سرمایه در ... »

— سمداء پاشا —

« ... آزمدتده اشعه انوار انظم ایله چوق شهرلر
 وولابتلر طولدی ... »

— فضولی —

—

لمعان — التماع

پارلدامق • لمعان برق : التماع برق : التماع نورحسن .

لمعه — پارلتی . جمعی لمعات .

—
شرق

کونش و کونشک آیدینلنی . تاب آفتاب . لکن
بوکله بزده بومعناده استعمال اولماز . شرق دنیلدیکی
کبی مشرق خاطره کلیر .

مشرق — کون طوغوسی . فارسی مقابلی خاور .
قاموسک بیاننه کوره . مشرق و مغرب لفظلری مفرد
صیغه سیله ذکر اولدوقده شرق و غرب جهتلی ؛ تنیه
صیغه سیله ذکر اولدوقده شتا و صیف مطلع و مغربلری .
(مشرقین مغربین کبی) ؛ جمع صیغه سیله ذکر اولدوقده
هرکونک یا خود هر فصلک درجه مطلع و مغربی اراده
اولنور . (مشارق مغارب کبی) .

اشراق . تشریق — آیدینتدیرمق . ضیالندیرمق .

ایلدک نور کالاتکله اشراق عرب

یا رسول الله یوقدر غایه علویتک

— اکرم بک —

شرق کلمه سنک آیدینلق معناسنه کوره فارسیده مقابلی
اولان روشن و روشنا کله لری لسانمزده چوق قوللانیلیر.
روشندل ، روشنضمیر = ذوق روحانی صاحبی روشن
قیاس = ذکا و اصابت رأیی اولان ذات . روشن بیان =
فصیح الکلام .

—
وصل قدرین بیلمدم فرقت بلاسن چکمه دن
ظلمت هجرایتدی چوق تاریک ایشی روشن بکا
— فضولی —
ده بدم شمع جمالکدن منور اواشم
ای کوزم نوری کر کمزیده روشن بکا
— وله —

§

اجر

اعمال حسنه اوزرینه کورلسی اقتضا ایدن مکافات
اخرویه .

—
اجرت

کوریلان ایش اوزرینه دنیاچه آلمان مکافات ماده .

—
جزا

اعمال خیریه و شریره نك مقابلی . (الجزء من جنس -
العمل) . (جزاءه خیراً کثیراً) .
هپ چكدي بچكم كندی جزای عملدر

— واصف —

§

حب . محبت

سوکی . سومك . مادی و معنوی تلذذ اولان شیئه
طبیعتك میلانی . مثلاً: برنونهال بدیع الجماله محبت اولندیفی کبی
فضائل معنویه و اشای سائرهیه دخی اولنور . حتی یرینه
کوره انسانك شرف و قیمت حقیقیه سی پیرایه وجدان
اولان اولیه حسیات عالیه نك وجودیه تعین ایدر . دهها
طوغریسی او یولده کی محبت ، لارمه شان آدمیتدر .
حب آل عبا : حب فضیلت : اولاده محبت : علوم و معارفه
محبت : برملکسیمایه محبت .

مست صهای محبت کوزلرندن بلیدر

— عونى بك —

« . . . بناءً عليه غامبتانك مدح وثناسی (مملکتہ)
 (ومملکتک) اعلاى شان وشرفى غامبتايه راجع اولوب حب
 وطن حس عالیجنابانه سیله غامبتانک نامی آیرلر . یکدیگره
 قویاً مربوطدر . . . »

— سعید بک —

مستتیر نور فیض اقدسمدر کائنات
 حسنک هر دم اسار نحواهی انسانر بتون
 بنله قائمدر جهانده لذت و ذوق حیات
 جلوه کاهمدر بنم حساس وجدانلر بتون

— محبت لساندن —

عشق

استلذاذ اولتان شیئه طبیعتک میلان فوق العاده سی .
 من القديم یازیله کان آثار ایله الک زیاده تعریفنه چالیشیلان
 عشق اولدینی حالدہ غریبدرکه ماهیت عشقک نه اولدینی
 حالا آکلاشیله مامشدر . یازیلان شیر عشق بر قوه قاهره
 در که قلبی یاقار ، وجودی اریدر ، عاشق معشوقه سی

کورمدکجه طورهماز شوپله در بویله در دیه حالات عشقی
تعریفدن عبارت قالمشدر .

حاصلی بر کیفیت معنویه در که باشنه کلین بیلمز .
بیلن بیلیر اما نه اولدیغنی باشقه سنه بیلدیره مز . بیلمین
ایسه ذاتاً هیچ برشی بیلمز ؛ اویله جه کلیر کیدر .

لسان عشقی بیلیر ترجمان بولمندی هیچ

— ابن الجار —

قاموسك بیاننه کوره عشق دنیلین خاصه علویه معنویه ،
غلیظ الطبع ، فاسد المزاج . وضع الهمه اشخاصك کوکنی
تسخیره تنزل ایتمز .

طبابت قدیمه وحاضره عشقی امراضدن عدایمشدر در .

—

آه من العشق وحالاته

احرق قلبي بحراراته

مانظر العين الى غیر کم

اقسم بالله و آیاته

— حضرت مولانا —

عشق بر شمع الهیدر بنم پروانه سی
شوق بر زنجیر در کو کلم آنک دیوانه سی

— یحیی بک —

عشق سرگردانیم کو کسمده بیک بیک داغدر
بر سپهر سائرم ثابت جمیع اخترم
— فضولی —

بهار اولدی صولر چاغلار
مسکن اولدی بکا طاغلر
عشق اودی بفرمی داغلار
بن آغلارم بلبل آغلار

(عشق اولسون) جمله سی آفرین، براوو مقامنده
استعمال اولنور.

عشق کیم قلبه غدادر نهینیر نهیوتیلور
بردمیر لبیدر چگنینه عشق اولسون
— شناسی —

تمشق — تکلفه اظهار عشق ایتمک .
(غرام) عشق شدید .

—

(هوی) محبتک برنجی مرتبه سیدر که محبوب اوزرینه
نفسک میلانندن عبارتدر .

هوادار — کندیسنه محبت اولنان کیمسه .
بونجه ییلدر کورمدم دیدارینی برکره آه
بریلنمز یرده قالمشدر هوادارم بنم

—

(علاقه) قلب ایچون لازم اولان محبتدر که محبوب
ایله قلبه تعلق ایستدکی ایچون علاقه تسمیه اولنمشدر .

بی شبهه هر علاقه منجر اولور نفاقه

(وله) عقلک ذهابی .

(وجد) او محبتدر که حزن ایراث ایدر واکثریا
حزنده استعمال اولنور . بو کله لسانمزده کلک ، کتیرمک
ماده لر ایله مستعملدر .

« طیبعتک بونمایشی اهل دانش و بینشی صحیحاً حال
 وجده کتیره جک برحالت ابدی »

— جودت پاشا —

« . . . خورشید منیر ، هنوز یک کنج ایکن ورم
 دنیان بلای خانمانسوز ایله فراش موته اوزانمش بردختر
 ملکسیمانک جهان فنیاه قارشى صوک خنده زوانی تنظیر
 ایدر بروضع حزن نمایله اختفاخانه غروبه چکاندیکی
 زمان ، شاه غریبانهک طلال حزینی چهره سماوانه
 برده لر چاکمه باشلامشیدی .

غریبه اودم نصب نگاه ایلدم
 عمر گذرانمه آم ایلدم
 وجده کلوب ذکر آله ایلدم
 یک سوزم بن بوتماشالری »

— — — ﴿﴾ — — —

— ذیل —

— یا کاش تلفظ واستعمال اولان بعض کلماتک فصیحی —

غلط	فصیح
ظلام	ظلام
رقامیت	رقامیت
حباب	حباب
عیال	عیال
	قرانلق .
	کچینش وسعتلی اولوق .
	ای حال ایله کچینمک .
	صو اوزرنده پیدا اولان
	قبارجق .
	لفظ عیالی برکیمسه نک
	غلامی ، جاریه سی ، حرمی
	ولد صغیری کی کندیسینه
	برابر ساکن و تفقه سی
	اوزرینه واجب اولان
	اشخاص ایله تفسیر
	ایلمشدردر .

غلط		فصح
مَحْذِرٌ	محذورك جمعی .	مَحْذُورَاتٌ
مِجْرَانٌ	آریلق .	مِجْرَانٌ
مِصْطَبَةٌ	اوپور مق ایچون یا سیلان بر . پیکه .	مِصْطَبَةٌ
مِیْبَه	طول قادین . فارسیسی بیوه زن .	مِیْبَه
سَمَاطٌ	طعام سفره سی .	سَمَاطٌ
مَفَادٌ	سوزك افاده ای تدیکی معنی . قطعی المفاد .	مَفَادٌ
شَبَابٌ	کنجلك . جوانلق عالمی .	شَبَابٌ
دِهْلِزِ	قبو ایله خانه آراسنده مسقف و غیر مسقف محل .	دِهْلِزِ
جَوَانٌ	کنج . نازه .	جَوَانٌ — جَوَانٌ

جوانلق عالمی یاد ایتمین بریر یوقدر یوق .

غلط	فصح
كِنَاف	كِنَاف
احتیاجی دفعه کافی اولان رزق .	
سِیْهر	سِیْهر
کوک . سما . سپهر ماوی . سپهر نیلکون .	
خِصَات	خِصَات
خوی .	
تَفَخَّرَ	تَفَخَّرَ
افتخار اتمک . وتکبر وتعظم .	
عِربَه	آرَابَه
آزْرَدَه	آزْرَدَه
ایچیدش . آزرده دل .	
آسْمَان	آسْمَان
کوک .	
نختم نختم اوتر آسمان صدادن	
نختم گمشته زمین بو ماجرادن	
— شج غالب —	

فصح	غلط
چَن	چِن
	يشيلك محل .
	ابتدى تشریف چمن ملکنى سلطان بهار — باقى —
حِيز	حيز
	مکان .
ذَهَاب	ذِهَاب
	کتمک . ذهاب عقل .
رَبَاب	رَبَاب
	کانشه .
رَبَاب	رَبَاب
زَكَام	زَكَام
	نزله .
سَفَن	سَفَن
	سفینه نك جمى .
شَهَاب	شَهَاب
	کيجه وقى كوك بوزنده آقوب سونن آتش پارچه سى . شهاب ناقب .

غلط	فصح
شہاب لیل کی بار لایوب نہان اولدک .	
سن ای شکوفہ جنت آچلمدن صولدک	
صوب	صوب
طرف . صوب عالی .	
علائیت	علائیت
ظاہر اولہ .	
بالضرور	بالضرورہ
ضرورت سببہ .	
بستر	بستر
دوشک . بستر صفا . بستر استراحت .	
بلا پروا	بی پروا
پرواسز . چکنمیرک .	
بلا آرام	بی آرام
آرامسز .	
اہل خبرہ	اہل خبرہ
بیفرض اہل وقوف .	

غلط	فصحیح
تَجَارِبُ	تَجَارِبُ تَجَارِبُ
تَرَاجِمُ	تَرَاجِمُ
تَرَجَمَهُ	تَرَجَمَهُ
تَسْبِازُ	تَسْبِازُ
تَدْكَازُ	تَدْكَازُ
طَنِينُ	طَنِينُ
جِيَادَتُ	جِيَادَتُ
دِهَانُ	دِهَانُ
زَهْرَةٌ	زَهْرَةٌ

تجربہ نك جمعى .

ترجمہ نك جمعى . تراجم
احوال .

برلسانی لسان آخر له بیان
ایتمك .

کوندرمك .

دکر ایتمك . آگمق .

چینلامه .

ایسلك . صاعلاملق .
جیادت هوا .

آغز .

چیچك .

غلط	فصح
ذِرْكُ	ذِرْكُ
دِهَاءُ	دِهَاءُ
دِهَاتُ	دِهَاتُ
يُوسِبَةُ	يُوسِبَةُ
اِبْغَايُ حَسَنِ خِدْمَتِ	حَسَنِ اِبْغَايِ خِدْمَتِ
شَمَشِيرُ	شَمَشِيرُ

پورنجی قسمک نہایتی

خطا صواب جدولی

خطا	صواب	صفحہ	سطر
عز تنہا	عز تینہا	۹	۱۲
عجیہ	عجیہ	۱۰	۱۱
آینہ	آینہ	۱۱	۱۰
رمانا	زمانا	۱۲	۱۲
تکثری	تکثیری	۱۶	۱۷
صاوومق	صاومق	۲۲	۲
تھیج	تھیج	۲۳	۱۳
اولما سندن	اولسندن	۳۲	۸
مصراعیدن	مصراعیندن	۳۸	۲
عاشفانہ	عاشقانہ	۴۸	۸
بجرمک	بجرمک	۶۴	۷
اذیل	اذیال	۸۱	۱
جوہووادہ چکیلوب کیدن	جوہووادہ طاغیلان	۸۶	۸۴
بلوترہ	بلوترہ		

دہا بعض اوقات تفک یا کلشتر وار ایسہدہ قرینہ ایلہ

آکلاشیلہ بیلہ جکندن ارانہسنہ لزوم کورلمدی .